

Co-funded by
the European Union

RETEACH
ERASMUS+

**OTGONTENGER
UNIVERSITY**
SINCE 1991

БОЛОВСРОЛЫН
ЯАМ

ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ АГЕНТЛАГ
БОЛОВСРОЛЫН ЕРӨНХИЙ ГАЗАР

**Università
degli Studi
di Palermo**

**Transilvania
University
of Brasov**

**Erasmus+ programme "Reforming teacher education towards
green and digital transition in Mongolia" project - RETEACH**

**БАГШ БЭЛТГЭХ БОЛОВСРОЛЫН ТОГТОЛЦООГ НОГООН
БОЛОН ЦАХИМ УР ЧАДВАРТ ШИЛЖҮҮЛЭХ ҮЙЛ
АЖИЛЛАГААНЫ ЧИГЛЭЛ (2027–2032)
ДУНД ХУГАЦААНЫ БОДЛОГЫН БАРИМТ БИЧИГ**

*Энэхүү төсөл нь Европын Комиссын дэмжлэгтэйгээр хамтран санхүүжүүлсэн болно.
Уг нийтлэлд зөвхөн зохиогчдын үзэл бодол тусгагдсан бөгөөд үүнд агуулагдсан
мэдээллийг ашигласны улмаас үүсэх аливаа үр дагаварт Европын Комисс
хариуцлага хүлээхгүй.*

**Улаанбаатар хот
2025**

БАРИМТ БИЧГИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

Хүрэх үр дүн /Үе шатны нэр:	2027-2032 онд Монгол Улсад хэрэгжүүлэх Багш боловсролын үзэл баримтлал
Зохиогч	
Баталгаажуулалт	RETEACH төслийн Удирдах хороогоор батлагдана.
Хүрэх үр дүн /Үе шатны дугаар:	M3
Ажлын багц:	4
Тэргүүлэх түнш:	MECSS
Хүрэх үр дүн/ Үе шатны эцсийн хугацаа:	2025.12.31
Хүлээлгэн өгсөн огноо:	
Түгээлтийн түвшин	Олон нийт
Хянасан	Төслийн хамрагчид

АГУУЛГА

БАРИМТ БИЧГИЙН МЭДЭЭЛЭЛ	2
ТОВЧИЛСОН ҮГС	4
НЭР ТОМЬЁОНЫ ТАЙЛБАР	5
ОРШИЛ	9
1-Р ХЭСЭГ. ЕВРОПЫН ХОЛБООНЫ БАГШИЙН БОЛОВСРОЛЫН НОГООН БА ЦАХИМ ШИЛЖИЛТИЙН БОДЛОГЫН ТОЙМ.....	10
2-Р ХЭСЭГ. МОНГОЛ УЛСАД НОГООН БА ЦАХИМ ЧИГ БАРИМЖААТАЙ БАГШИЙН БОЛОВСРОЛЫН ОРЧИН БА СОРИЛТУУД	15
2.1. Ногоон ба цахимд чиглэсэн багшийн боловсролын бодлого ба зохицуулалт	15
2.2. Боловсролын агуулга, сургалтын хөтөлбөр, төлөвлөгөө	16
2.3. Сургах-сурах арга зүй	17
2.4. Удирдлагын тогтолцоо, үйл ажиллагааны хүрээ ба гүйцэтгэх үүргүүд	20
2.5. Багш, багшлах боловсон хүчний мэргэжлийн хөгжил	22
2.6. 2027–2032 оны багшийн боловсролын ногоон/цахим чиг баримжаатай үйл ажиллагааны төлөвлөгөө.....	22
ГУРАВДУГААР ХЭСЭГ. БАГШИЙН БОЛОВСРОЛЫН ТОГТОЛЦООНД НОГОО БОЛОН ДИЖИТАЛ ЧАДАВХЫГ НИЙЦҮҮЛЭН ХӨГЖҮҮЛЭХ ЧИГЛЭЛ	23
3.1. Багш бэлтгэх боловсролын тогтолцоонд ногоон болон цахим ур чадварт нийцүүлэх үйл ажиллагааны чиглэл (2027–2032): Нийтлэг үндэслэл.....	23
3.2 Багшийн ногоон болон дижитал чадамжийг албан болон албан бус сургалтын тогтолцоогоор дамжуулан хангах нь	284
3.3 Хүлээгдэж буй үр дүн	27
БАГШ БЭЛТГЭХ БОЛОВСРОЛЫН ТОГТОЛЦООНД НОГООН БОЛОН ЦАХИМ УР ЧАДВАРТ НИЙЦҮҮЛЭХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЧИГЛЭЛ (2027–2032).....	28
АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛ, ХУУЛЬ, БОДЛОГЫН БАРИМТ БИЧИГ	31
Хавсралт №1. Монголын багшийн боловсрол дахь ногоон чадамжийн одоогийн байдал	32
Хавсралт 2. Монголын багшийн боловсрол дахь цахим чадамжийн одоогийн байдал	34

ТОВЧИЛСОН ҮГС

БЕГ	Боловсролын ерөнхий газар
БХТ	Багшийн хөгжлийн төв
БМИҮЗ	Боловсролын магадлан итгэмжлэлийн үндэсний зөвлөл
БЯ	Боловсролын яам
ДБ	Дээд боловсрол
ДБСБ	Дээд боловсролын сургалтын байгууллага
ЕБС	Ерөнхий боловсролын сургууль
ИДС	Их, дээд сургууль
МХХТ	Мэдээлэл, харилцаа холбооны технологи
МУБИС	Монгол Улсын боловсролын их сургууль
МУИС	Монгол улсын их сургууль
НҮБ	Нэгдсэн Үндэсний Байгууллага
ОТИС	Отгонтэнгэр их сургууль
ҮСГ	Үндэсний статистикийн газар
ТХБ	Тогтвортой хөгжлийн боловсрол

НЭР ТОМЬЁОНЫ ТАЙЛБАР

Нэр томьёо		Тайлбар	
Багшийн цахим чадамжийн хүрээ	DigCompEdu	The European Framework for Digital Competence of Educators, which outlines digital skills required for effective teaching and learning in the digital era.	Багшийн цахим чадамжийн хүрээ гэдэг нь багш нарын цахим технологийг ашиглах ур чадвар, мэдлэг, хандлагыг үнэлэх, хөгжүүлэх стандартыг тодорхойлсон хүрээ
Багш болон сургагч багш нарын сургалт	Training of teachers and trainers	Theoretical or practical training for teaching and training personnel, either practising as professional teachers or trainers or as professionals in a given field who accompany trainees in their work environment (occasional teachers or trainers).	Мэргэшсэн багш, сургагч багшаар эсвэл тухайн чиглэлээр суралцагчдыг ажлын орчинд дагалдан ажилладаг (заавал багш, сургагч багш) мэргэжлээр дадлага хийдэг багш, сургалтын боловсон хүчинд зориулсан онол болон практик сургалт
Багшийн боловсролын бодлого	Teacher education policy	Law-making procedure of defining the legal structure and provision of financial resources of how education functions	Боловсролын үйл ажиллагааны эрх зүйн бүтэц, санхүүгийн эх үүсвэрийг тодорхойлох хууль боловсруулах журам
Багшийн бэлтгэлийн өмнөх сургалт	Pre-service teacher training	Recognised and organised, private and public educational programmes designed to train future teachers to formally enter the profession at a specified level of education. Graduates receive a government recognised teaching qualification. Pre-service training does not cover teachers who do not meet officially recognised training standards and are enrolled in a teacher training course to earn accreditation concurrent to their work as a teacher.	Ирээдүйн багш нарыг боловсролын тодорхой түвшинд албан ёсоор мэргэшүүлэхэд сургах зорилготой хүлээн зөвшөөрөгдсөн, зохион байгуулагдсан, хувийн болон төрийн боловсролын сургалтын хөтөлбөрүүд. Төгсөгчид төрөөс хүлээн зөвшөөрөгдсөн багшийн мэргэшлийг эзэмшдэг. Албан ёсоор хүлээн зөвшөөрөгдсөн сургалтын стандартыг хангаагүй, багшийн мэргэжилтэй зэрэгцэн магадлан итгэмжлэл авахын тулд багш бэлтгэх курст хамрагдсан багш нарыг

			урьдчилсан сургалтад хамруулахгүй.
Боловсрол болон сургалтын хөтөлбөрийн магадлан итгэмжлэл	Accreditation of an education or training programme	Process of quality assurance through which a programme of education or training is officially recognised and approved by the relevant legislative or professional authorities following assessment against predetermined standards. [Ed.: the same definition applies for accreditation of education or training providers, learning outcomes, etc.]	Боловсрол, сургалтын хөтөлбөрийг урьдчилан тогтоосон стандартын дагуу үнэлсний дараа холбогдох хууль тогтоомж, мэргэжлийн байгууллага албан ёсоор хүлээн зөвшөөрч, баталгаажуулах чанарын баталгаажуулалтын үйл явц. (Боловсролын магадлан итгэмжлэлд ижил тодорхойлолт хамаарна. Сургалт зохион байгуулагч, сургалтын үр дүн гэх мэт)
Ногоон боловсрол	Green Education	Teaching and learning focused on sustainability, climate change, and environmental responsibility.	Тогтвортой хөгжил, уур амьсгалын өөрчлөлт, байгаль орчны хариуцлагад чиглэсэн заах, суралцах үйл ажиллагаа.
Ногоон чадамжийн хүрээ	GreenComp	The European sustainability competence framework that defines competences for addressing climate change and sustainability in various educational contexts.	GreenComp нь Европын тогтвортой хөгжлийн чадамжийн хүрээ бөгөөд боловсролын төрөл бүрийн орчинд уур амьсгалын өөрчлөлт, тогтвортой хөгжлийн асуудлыг шийдвэрлэхэд шаардлагатай чадамжуудыг тодорхойлсон хүрээ.
Мэргэжил дээшлүүлэх (багш) сургалт	In-service [teacher] training	Training that is concurrent to official teaching responsibilities to improve teachers' qualifications and skills. In-service training can be compulsory relating to official professional development activities to maintain or upgrade professional qualifications or it can also be optional with the sole purpose to improve skills.	Багш нарын мэргэшил, ур чадварыг дээшлүүлэх албан ёсны багшлах үүрэгтэй зэрэгцсэн сургалт юм. Мэргэжил дээшлүүлэх сургалт нь мэргэжлийн ур чадвараа хадгалах, дээшлүүлэх, албан ёсны мэргэжил дээшлүүлэх үйл ажиллагаатай холбоотой заавал байх эсвэл ур чадвараа дээшлүүлэх зорилгоор заавал хийх боломжтой.

Судалгаанд суурилсан сургалт	Inquiry-Based Learning	A student-centered approach where learners investigate real-world problems through questioning, research, and collaborative solutions.	Сурагч төвтэй арга барил нь сурагчид бодит амьдралын асуудлыг асуулт тавих, судалгаа хийх, хамтран шийдэл олох замаар судалж, суралцах үйл явц.
Тогтвортой хөгжлийн чадамж	Sustainability Competence	The ability to understand, evaluate, and act on environmental, social, and economic challenges related to sustainability.	Тогтвортой хөгжлийн чадамж гэдэг нь тогтвортой хөгжил, байгаль орчны хариуцлага, урт хугацааны нийгэм, эдийн засгийн сайн сайхан байдлыг дэмжих мэдлэг, ур чадварыг ойлгож, үнэлж, хэрэгжүүлэх чадвар.
Уур амьсгалын тухай мэдлэг	Climate Literacy	The knowledge, skills, and attitudes needed to understand climate change and its implications for the environment and society.	Уур амьсгалын өөрчлөлтийг болон түүний байгаль орчин, нийгэмд үзүүлэх нөлөөллийг ойлгоход шаардлагатай мэдлэг, ур чадвар, хандлага.
Ур чадварын удирдлагын систем / чадамжийн удирдлагын систем	Skills management system/ competence management system	Set of institutions and stakeholders, public policies, laws and provisions that work for the development and use of skills in the economy.	Эдийн засагт ур чадварыг хөгжүүлэх, ашиглахад чиглэсэн институт, оролцогч талууд, төрийн бодлого, хууль тогтоомж, заалтуудын багц ¹
Цахим сурган хүмүүжүүлэх ухаан	Digital Pedagogy	The use of digital tools and technologies to enhance teaching, learning, and assessment.	Сургалт, суралцах үйл явц, үнэлгээг сайжруулах зорилгоор цахим хэрэгсэл, технологийг ашиглах.
Цахим иргэншил	Digital Citizenship	The responsible and ethical use of digital technology, including the understanding of issues like privacy, security, and digital rights.	Цахим орчинд хариуцлагатай, ёс зүйтэй, аюулгүй, эрхээ мэддэг, бусдын эрхийг хүндэтгэдэг иргэн байх чадвар, зан үйл.
Цахим чадамж	Digital Competence	A set of skills, knowledge, and attitudes related to using digital technology to	Асуудал шийдвэрлэх, харилцах, хамтран ажиллах, мэдээлэл

¹ G. Biesta et al. (2021). Teacher education policy: part of the solution or part of the problem?. Taylor & Francis, <https://doi.org/10.1080/1359866X.2021.1992926>, https://www.researchgate.net/publication/356549617_Teacher_education_policy_part_of_the_solution_or_part_of_the_problem

		solve problems, communicate, collaborate, and produce content.	боловсруулах, контент бүтээх зэрэгт цахим технологийг үр дүнтэй, аюулгүй, ёс зүйтэй ашиглах чадвар.
Чанарын баталгаажуулалт	Quality assurance	In education and training, any activity implemented to ensure that education and training (content of programmes, curricula, assessment and validation of learning outcomes, etc.) meet the quality requirements expected by stakeholders.	Боловсрол, сургалтын салбарт сургалт нь (хөтөлбөрийн агуулга, сургалтын төлөвлөгөө, сургалтын үр дүнг үнэлэх, баталгаажуулах гэх мэт) оролцогч талуудын хүлээгдэж буй чанарын шаардлагад нийцэж байгаа эсэхийг баталгаажуулах аливаа үйл ажиллагаа
Эрх тэгш байдал	Equity	In education and training, fair treatment of all learners through provision of resources and actions adapted to individual learner needs, to ensure equal opportunities.	Боловсрол, сургалтын явцад суралцагч бүрийн хэрэгцээнд тохирсон нөөц, үйл ажиллагаа явуулах замаар бүх суралцагчдад шударга хандах, тэгш боломжийг хангах

ОРШИЛ

Монгол Улсын багшийн боловсролын тогтолцоо нь нийгэм, технологи, эдийн засгийн хурдацтай өөрчлөлт, дэлхийн хэмжээнд өрнөж буй ногоон болон цахим шилжилттэй уялдуулан шинэчлэгдэх шаардлагатай болж байна. Сургалтын агуулга, арга зүй, сургалтын байгууллагын орчин, багшийн мэргэжлийн хөгжил зэрэг бүх түвшинд өрнөж буй энэхүү өөрчлөлт нь багшийн боловсролын чанар, хүртээмж, уялдааг сайжруулах цогц бодлогын шинэчлэл шаардаж байна.

RETEACH төсөл нь Европын Холбооны Erasmus+ хөтөлбөрийн дэмжлэгтэйгээр Монгол Улсын багшийн боловсролын шинэ чиг хандлагыг тодорхойлох, ногоон болон цахим чадамжид суурилсан багшийн боловсролын загварыг төлөвлөх, үндэсний түвшний бодлогын баримт бичгийг шинэ шатанд гаргах зорилготой. Төслийн хүрээнд Европын Холбооны багшийн боловсролын бодлогын чиглэл, шилдэг туршлага, инновацийн хандлагыг Монголын нөхцөл байдалд нийцүүлэн нутагшуулах, улмаар 2027–2032 онд хэрэгжүүлэх шинэ бодлогын үзэл баримтлал ба жишгийг боловсруулах нь энэхүү баримт бичгийн гол зорилт юм.

Энэхүү бодлогын баримт бичиг нь Монгол Улсад багш нарын мэргэжлийн хөгжил, сургалтын хөтөлбөрийн шинэчлэл, удирдлага, засаглалын тогтолцоо, сургалтын орчны чанар, мөн сургууль ба их, дээд сургуулиудын хамтын ажиллагааны үндсэн чиглэлүүдийг тодорхойлж байна.

Боловсролын салбар дахь хоёр талын ногоон болон цахим шилжилт нь зөвхөн технологийн өөрчлөлт бус, харин ирээдүйн иргэдийн суурь чадвар, үнэт зүйл, хандлагыг төлөвшүүлэх стратегийн зорилт юм. Тиймээс багшийн боловсрол нь тогтвортой хөгжлийн үнэт зүйлсийг ойлгож, хэрэгжүүлдэг, цахим орчинд үр нөлөөтэй ажилладаг, орчин үеийн сургалтын арга зүйд суурилсан, инновац санаачлагч багш нарыг бэлтгэх шинэ парадигм руу шилжих шаардлагатай.

Энэхүү бодлогын баримт бичиг нь Монгол Улсад багшийн мэргэжлийн хөгжил, сургалтын хөтөлбөрийн шинэчлэл, удирдлагын тогтолцоо, сургалтын орчны чанар, сургуулийн болон их сургуулийн хамтын ажиллагааг бэхжүүлэх үндсэн чиглэлүүдийг тодорхойлно. Мөн багшийн бэлтгэл, мэргэжил дээшлүүлэх тогтолцоог сайжруулж, сургалтын байгууллагуудын ногоон ба цахим чадамжийг бэхжүүлэх дунд хугацааны зорилго, үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг тусгана.

Европын Холбоо, үндэсний түнш байгууллагууд болон боловсролын бодлого боловсруулагчдын хамтын ажиллагаанд тулгуурласан энэхүү баримт бичиг нь Монголын багшийн боловсролын тогтолцоог шинэ шатанд гаргаж, тогтвортой, хүртээмжтэй, инновацид суурилсан хөгжлийн гүүр болохоор зорьж байна.

1-Р ХЭСЭГ. ЕВРОПЫН ХОЛБООНЫ БАГШИЙН БОЛОВСРОЛЫН НОГООН БА ЦАХИМ ШИЛЖИЛТИЙН БОДЛОГЫН ТОЙМ

Европын Холбоонд (ЕХ) багшийн боловсрол нь тогтвортой хөгжил, цахим шилжилт, мэдлэгт суурилсан нийгмийг төлөвшүүлэх стратегийн салбар гэж үзэгддэг. ЕХ-ны хөгжлийн чиглэлийг тодорхойлж буй хоёр талын шилжилт ногоон шилжилт болон цахим шилжилт нь Европын Ногоон хэлэлцээр, Цахим Боловсролын Үйл Ажиллагааны Төлөвлөгөө (2021–2027), Европын Боловсролын Бүс 2030, Европын Ур Чадварын Хөтөлбөр зэрэг гол бодлогын баримт бичгүүдэд агуулга нь тусгагдсан байдаг.

Эдгээр шилжилтийг амжилттай хэрэгжүүлэхийн тулд багшийн боловсролын байгууллагууд гол үүрэгтэй. Учир нь багш нар ирээдүйн иргэдийн тогтвортой хөгжлийн мэдлэг, цахим орчинд ажиллах чадвар, асуудал шийдвэрлэх арга зүй, үнэт зүйл, хандлагыг төлөвшүүлдэг. Иймд ЕХ багшийн боловсролын тогтолцоог шинэчлэн сайжруулах нь ногоон ба цахим шилжилтийн амжилтын үндэс гэж үздэг.

Энэхүү хэсэг нь ЕХ-ны ногоон болон цахим шилжилтийн бодлогын хүрээг нэгтгэн харуулж, RETEACH төслийн “Европын багш бэлтгэх боловсролын бодлого, үйл ажиллагаа” сургалтын багцад туссан мэдээллийг ашиглан багшийн боловсролын шинэ чиг хандлагын талаар цогц ойлголт өгөхөд зориулагдсан.

Европын Ногоон шилжилт ба багшийн боловсролд үзүүлэх нөлөө

Европын Ногоон Хэлэлцээр ба боловсрол: Европын Ногоон Хэлэлцээр (2019) нь ЕХ-ны 2050 онд нүүрстөрөгчийн саармаг байдалд хүрэх зорилго бүхий стратегийн суурь баримт бичиг юм. Байгаль орчин, эдийн засаг, нийгмийн салбарын өргөн хүрээний өөрчлөлтийг дэмжихдээ боловсролын салбарын үүргийг онцолж, тогтвортой хөгжлийн мэдлэг, чадвар, хандлагыг бүх шатны боловсролд нэвтрүүлэх шаардлагатайг тодотгосон юм.² Холбогдох бодлогууд болох Биологийн олон янз байдлын стратеги, “Fit for 55” багц, Тойрог эдийн засгийн төлөвлөгөө зэрэг нь ногоон мэдлэг, экологийн боловсрол, уур амьсгалын өөрчлөлтийн тухай ойлголтыг боловсролын салбарт зайлшгүй тусгах ёстойг бататгана.

“Ногоон шилжилт ба тогтвортой хөгжлийн төлөө суралцахуйн тухай” Зөвлөлийн зөвлөмж (2022)³

Энэ зөвлөмж бол тогтвортой хөгжлийн боловсролыг ЕХ-ны хэмжээнд нэгдсэн байдлаар нэвтрүүлэх хамгийн чухал бодлогын баримт бичиг юм. Энэхүү баримт бичигт:

- Тогтвортой хөгжлийн чадамжийг багшийн бэлтгэлийн хөтөлбөрт тусгах: Багш бэлтгэх боловсрол болон багш мэргэжлийн тасралтгүй хөгжлийн алинд нь ч тогтвортой хөгжлийн мэдлэг, хандлага, ур чадварыг сургалтын зорилт, дадлага, хичээл хоорондын уялдаа, үнэлгээний системд тусгах

² European Commission, The European Green Deal, Brussels, 11.12.2019, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2019%3A640%3AFIN>

³ GreenComp: the European sustainability competence framework, https://joint-research-centre.ec.europa.eu/greencomp-european-sustainability-competence-framework_en

- Багш-сургагчдын чадамжийг бэхжүүлэх: Олон багш-сургагч тогтвортой хөгжлийн чиглэлд шаардлагатай мэдлэггүй тул мэргэжлийн хөгжлийг системтэй дэмжихийг зөвлөсөн.
- Тогтвортой хөгжлийн “институцийн загвар” болох: Сургалтын байгууллагууд өөрсдийн кампус, менежмент, бодлого, хамтын ажиллагааны хүрээнд тогтвортой хөгжлийн жишээ болох хэрэгтэй.
- Мэргэжил дээшлүүлэх хөтөлбөрийг сайжруулах: Тогтвортой хөгжлийн зорилтууд, мэдлэгийг багш боловсролын тасралтгүй мэргэжлийн хөгжлөөр дамжуулан багш нарт тогтвортой, хүртээмжтэй байдлаар хүргэх шаардлагатай.
- Арга зүйн инноваци: урагчдын асуудал шийдвэрлэх чадвар, бодит үйлдлийн туршлага, байгаль орчны ойлголтыг гүнзгийрүүлэхэд чиглэсэн “inquiry-based learning”, “experiential learning”, “outdoor learning” зэрэг арга зүйг тогтвортой хөгжлийн боловсролын суурь арга зүй хэмээн ЕХ-оос тодорхойлсон.⁴

ЕХ-ны Ногоон чадамжийн хүрээ

GreenComp (2022) нь тогтвортой хөгжлийн боловсролын “юу заах, ямар чадвар эзэмшүүлэх”-ийг тодорхойлдог нийтлэг стандарт юм. Энэхүү хүрээ 12 чадамжийг дөрвөн бүлэгт багтаасан:

- Тогтвортой хөгжлийн үнэт зүйлстэй байх
- Системийн сэтгэлгээ
- Ирээдүйг төсөөлөх
- Үйлдэлд шилжих⁵

Европын ногоон чадамжийн хүрээ нь багш боловсролын хөтөлбөр боловсруулах, үнэлгээ хийх, багшийн мэргэжлийн хөгжлийн тасралтгүй сургалтыг зохион байгуулах, богино хугацааны сертификаттай хөтөлбөр хөгжүүлэх зэрэг олон чиглэлд ашиглагддаг.

Европын цахим шилжилт ба багшийн боловсрол

Цахим Боловсролын Үйл Ажиллагааны Төлөвлөгөө (DEAP) 2021–2027 нь хоёр гол зорилтын дэвшүүлэн тавьдаг. Үүнд:

1. Цахим боловсролын чанартай экосистем бүрдүүлэх
 - Цахим дэд бүтэц
 - Холболт, платформ, нөөц
 - Цахим сургалтын чанарын баталгаажуулалт
2. Багш, суралцагчдын цахим чадварыг хөгжүүлэх
 - Цахим мэдлэгийн үндэс
 - Цахим сурган хүмүүжүүлэх ухаан
 - Үнэлгээний цахим арга
 - AI, VR/AR, роботик

⁴ EU, Council Recommendation of 16 June 2022 on Learning for the green Transition and Sustainable Development 2022/C 243/01, [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32022H0627\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32022H0627(01))

⁵ Bianchi Guia, Pisiotis Ulrike, Cabrera Giraldez Marcelino, GreenComp: The European sustainability competence framework, 2022, <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC128040>

- Кибер аюулгүй байдал, дата этик⁶

Энэхүү баримт бичиг нь “COVID-19” цар тахлын сургамж дээр үндэслэн цахим хүртээмж, тэгш байдлыг хангах шаардлагыг онцлох болсон байна.

“DigCompEdu” буюу ЕХ-ны Багшийн цахим чадамжийн хүрээ

Энэхүү баримт бичиг нь 6 бүлэг, 22 чадамжаар дамжуулан багшийн цахим чадварыг тодорхойлдог. Үүнд:

1. Мэргэжлийн оролцоо
2. Цахим нөөц
3. Цахим заах арга
4. Цахим үнэлгээ
5. Суралцагчийг дэмжих
6. Суралцагчдын цахим чадварыг хөгжүүлэх⁷

DigCompEdu нь багш бэлтгэх хөтөлбөрийн шинэчлэл, багшийн мэргэжлийн тасралтгүй хөгжил, үнэлгээ, багш-сургагчийн цахим чадамжийн үнэлгээнд өргөн хэрэглэгддэг.

SELFIE ба SELFIE for TEACHERS

“SELFIE” нь байгууллагын цахим бэлэн байдлыг, SELFIE for TEACHERS нь багш нарын цахим чадамжийг үнэлэх хэрэгсэл бөгөөд багшийн мэргэжлийн тасралтгүй хөгжлийн сургалтад өргөн ашиглагддаг.

“Digital Decade 2030”

Digital Decade 2030 (Европын Цахим Арван Жил 2030) гэдэг нь ЕХ-ны цахим хөгжлийн албан ёсны стратеги, бодлогын баримт юм. 2021 онд Европын Комиссоос баталсан бөгөөд 2030 он хүртэл ЕХ ямар цахим зорилтуудыг заавал биелүүлэх ёстойг тодорхойлсон. Европын хэмжээнд заавал биелүүлэх хуульчилсан, индикатор бүхий цахим хөгжлийн хөтөлбөр юм.⁸

Багш бэлтгэх хөтөлбөрүүд дараах чиглэлд хувь нэмэр оруулах ёстой:

- AI болон дата боловсрол
- Кибер аюулгүй байдал
- Цахим иргэншлийн боловсрол
- Цахим ур чадварын үндэсний стратеги

“Хос шилжилт”: Ногоон ба цахим ур чадварын уялдаа

“Twin Transition” (Хос шилжилт) гэдэг ойлголт нь Европын Ногоон Хэлэлцээр, Цахим Боловсролын Үйл Ажиллагааны Төлөвлөгөө (DEAP 2021–2027), “Digital Decade Policy Programme 2030”, “Council Recommendation on the Green Transition (2022)”, Европын Комиссын олон тайлан, стратегийн бодлогын чиг хандлага, ойлголт, арга зүйн зарчим

⁶ European Commission, Digital Education Action Plan 2021-2027, https://education.ec.europa.eu/sites/default/files/document-library-docs/deap-communication-sept2020_en.pdf

⁷ European Commission, Christine Redecker, Digital Competence Framework for Educators (DigCompEdu), 2017, EUR 28775 EN, doi:10.2760/159770, <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC107466>

⁸ European Commission, Digital Decade 2030, 2021, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/europes-digital-decade>

юм. ЕХ багшийн боловсролд ногоон + цахим уялдаа буюу twin transition хандлагыг түлхүү дэмждэг.⁹ Үүнд:

- Уур амьсгалын симуляци
- Дата ашиглан экологийн судалгаа хийх
- AI ашигласан inquiry-based learning
- Олон улсын виртуал төсөл
- Ногоон чадамжийн цахим үнэлгээ зэрэг багтана.

Төслийн Европын холбооны оролцогчдын бэлтгэсэн сургалтын багцад дараах арга зүйг онцгой тодорхой заасан.

Inquiry-based learning – асуудалд суурилсан суралцах үйл явц: Суралцагчдын сонирхол, асуултаар суралцах үйл явцыг удирдан чиглүүлэх арга бөгөөд Грекийн National Technical University of Athens сургалтын явцад сургуулийн орчны асуудлыг тодорхойлох зорилгоор AI-д суурилсан диалог, avatar ашиглан inquiry-based үйл явцыг дэмждэг.

Experiential learning – Бодит туршлага, даалгавар, судалгаа, лабораторийн ажилд тулгуурлах арга: Францын Лорайны их сургуулийн тоглоомын суурьтай сургалтын экосистемд сурагчид мэргэжлийн дүрд хувирч, бодит орчныг загварчилсан тоглоомоор шийдэл боловсруулдаг энэ нь туршлагад суурилсан суралцах хөдөлгүүр болдог.

Outdoor learning – Сургалтын явцыг бодит орчинд, байгаль болон орон нутгийн нөхцөлтэй холбож явуулах арга зүй: Дани улсын Udeskole санаачилгад сурагчид tablet, сенсор ашиглан био-хувилбарын судалгаа хийж байгаа бөгөөд байгаль орчныг “амьд лаборатори” болгох замаар outdoor learning-ийг системтэй хэрэгжүүлдэг.

Project-based Learning – Нэг сэдэвт тулгуурласан цогц төслөөр ур чадварыг хөгжүүлэх. Румын улсын Брасов дахь Трансильванийн их сургуулийн сенсор, 3D сканнер ашиглуулж орчны мэдээлэл цуглуулах Smart Environmental Monitoring төслийг багшийн бэлтгэлд ашигладаг байна.

Community-engaged learning – орон нутаг, сургууль, хамт олонтой хамтран суралцах Нийгэм, орон нутгийн байгууллагатай хамтарч бодит асуудлыг шийдэх. Туркийн Eco-Schools нь экологи, тогтвортой байдлын асуудлыг сургууль орон нутгийн хамтын ажиллагаагаар шийдэх, цахим өгөгдлөөр хяналт хийх загварыг ашигладаг.

Serious Games & Simulation – Францын тоглоомын суурьтай сургалтын үндэсний консорциум нь хот төлөвлөлт, эрчим хүч, ус, ногоон бодлогыг загварчилсан симуляцийн тоглоом ашигладаг.

AI-Integrated Pedagogy – Багшийн бэлтгэлд ChatGPT, AI design tools ашиглан асуулт үүсгэх, хариу боловсруулах, хувийн зөвлөгөө өгөх сургалтууд хийгддэг.

Place-based learning – орон нутгийн нөхцөл, орчныг сургалтын гол эх үүсвэр болгох зэрэг болно¹⁰.

Багшийн боловсролын байгууллагуудын өөрчлөгдөх шаардлагууд

1. Хөтөлбөрийн шинэчлэл

⁹ https://joint-research-centre.ec.europa.eu/jrc-news-and-updates/twin-green-digital-transition-how-sustainable-digital-technologies-could-enable-carbon-neutral-eu-2022-06-29_en

¹⁰ Training Kit on Teacher Education Policies and Practices in Europe (RETEACH Project, 2025), <https://reteach.mn/storage/outcomes/November2025/5UfGtvpr2IJmaUEtrK2u.pdf>

- “Ногоон чадамж + Цахим чадамж”-ийг сургалтын бүх түвшинд тусгах
- Салбар хоорондын агуулга
- Асуудалд суурилсан сургалт
- Бодит амьдралтай холбосон дадлага
- 2. Багш-сургагчдын мэргэжлийн хөгжил
 - Тогтвортой хөгжлийн арга зүй
 - Цахим сурган хүмүүжүүлэх ухаан
 - Судалгааны чадавх
 - Европын сүлжээний хамтын ажиллагаа
- 3. Дадлага ба түншлэл
 - Ногоон дадлагын ажил
 - Цахим заах туршлага
 - ЕБС болон ТББ-ын хамтрал
- 4. Байгууллагын чадавх
 - Цахим дэд бүтэц
 - Ногоон кампус
 - Түнш байгууллагуудтай хамтрах
 - Чанарын баталгаажуулалт
- 5. Насан туршийн боловсрол ба багшийн мэргэжлийн тасралтгүй хөгжил
 - Богино хугацааны сертификаттай хөтөлбөрүүд
 - Цахим болон холимог сургалтууд
 - Erasmus+ Багшийн академи

ЕХ-ны ногоон болон цахим шилжилтийн бодлого нь багшийн боловсролын байгууллагуудыг цогцоор шинэчлэхийг шаарддаг. Багш боловсрол олгож буй байгууллагууд тогтвортой хөгжлийг ойлгодог, цахим орчинд ажиллах чадвартай, асуудал шийдвэрлэх арга барилтай, инноваци санаачлагч багш нарыг бэлтгэх үүрэгтэй.

RETEACH төсөл нь эдгээр ЕХ-ны стратегийн чиглэлийг Монголын багшийн боловсролын тогтолцоонд нутагшуулахад чиглэж байгаа бөгөөд энэхүү нэгдүгээр хэсэг нь ЕХ-ны бодлогын хүрээг тусгасан тойм болно.

2-Р ХЭСЭГ. МОНГОЛ УЛСАД НОГООН БА ЦАХИМ ЧИГ БАРИМЖААТАЙ БАГШИЙН БОЛОВСРОЛЫН ОРЧИН БА СОРИЛТУУД

2.1. Ногоон ба цахимд чиглэсэн багшийн боловсролын бодлого ба зохицуулалт

"Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, Монгол Улсын Засгийн газрын 192 дугаар тогтоолоор батлагдсан "Багшийн гурван тулгуурт бодлого" цогц арга хэмжээ, Монгол Улсын Засгийн газрын 35 дугаар тогтоолоор батлагдсан "Ногоон хөгжлийн бодлогыг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөө (2016-2030)", Монгол Улсын Засгийн газрын 141 дүгээр тогтоолоор батлагдсан "Бүх нийтийн цахим ур чадварын бүтцийн хүрээ", Монгол Улсын боловсролын тунхаглал-2024 зэрэг баримт бичигт Тогтвортой хөгжил, ногоон хөгжлийн үзэл санааг бүх шатны сургалтын хөтөлбөрт тусгаж, байгаль хамгаалах уламжлалт ёс заншлаа өвлүүлэх орчин үеийн амьдралын хэмнэлд нийцсэн хэмнэлттэй, үр ашигтай хэрэглээний соёлыг төлөвшүүлэх, суралцагчийн хөгжлийн хэрэгцээ шаардлагыг хангасан бүтээлч чадварлаг багш хүний нөөцөөр хангахыг зорилт болгож бүх нийтийн цахим ур чадварыг дээшлүүлэн "Цахим Үндэстэн" болох уриалгыг гаргаад байна.

Монгол Улсын Их Хурлаас 2020 онд баталсан "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогод "Суралцагчийн хөгжлийн хэрэгцээ, шаардлагыг хангасан, бүтээлч, чадварлаг багш, хүний нөөцөөр хангана"¹¹, Засгийн газраас 2024 онд баталсан "Багшийн гурван тулгуурт бодлого" цогц арга хэмжээний хүрээнд тодорхойлсон багш ажлын байрандаа тасралтгүй хөгжихөд дэмжих, ачааллыг бууруулах чиглэлээр цахим контент, системийг нэвтрүүлэх, багш бүрийг виртуал туслахтай болгох, багшийн мэргэжлийн стандартыг тогтоож, мэргэшлийн зэрэг, мэргэжлийн хөгжлийн сургалт, үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа, Монгол Улсын Засгийн газрын 2021 оны 35 дугаар тогтоолоор батлагдсан "Ногоон хөгжлийн бодлогыг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөө (2016-2030)"-ний Стратегийн зорилт 5.1.2. *"Тогтвортой хөгжил, ногоон хөгжлийн үзэл санааг бүх шатны сургалтын хөтөлбөрт тусгаж, байгаль хамгаалах уламжлалт ёс заншлаа өвлүүлэх, орчин үеийн амьдралын хэмнэлд нийцсэн хэмнэлттэй, үр ашигтай хэрэглээний соёлыг төлөвшүүлэх"*¹², "Тогтвортой хөгжлийн боловсрол үндэсний хөтөлбөр"¹³-ийн 3.1.1. *"суралцагчдад тогтвортой хөгжлийг дэмжихэд зайлшгүй шаардлагатай мэдлэг, чадвар, үнэт зүйлс, хандлагыг төлөвшүүлэх чиглэлээр сургалтын хөтөлбөрийн агуулга, арга зүйг баяжуулж, хэрэгжүүлэх"*¹⁴ гэсэн үйл ажиллагааг төлөвлөөд байна.

Монгол Улсын урт болон дунд хугацааны хөгжлийн бодлогын баримт бичиг болон Улсын Их Хурлын Инновац, цахим бодлогын байнгын хорооны 2020 он, 2022 оны "Монгол Улсын Засгийн газарт чиглэл өгөх тухай" 1 дүгээр тогтоол болон Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт боловсролын цахим шилжилтийн талаар тодорхой заалтууд тусгагдсан.

¹¹ Монгол Улсын Засгийн Газар, "Алсын хараа-2050" урт хугацааны бодлогын баримт бичиг, <https://www.vision2050.gov.mn>

¹² Монгол Улсын Засгийн Газар, "Ногоон хөгжлийн бодлогыг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөө (2016-2030)", <https://legalinfo.mn/mn/detail?lawId=207279&showType=1>

¹³ Монгол Улсын Засгийн Газар, Тогтвортой хөгжлийн боловсрол үндэсний хөтөлбөр, <https://legalinfo.mn/mn/detail?lawId=208620&showType=1>

¹⁴ Монгол Улсын Засгийн Газар, Тогтвортой хөгжлийн боловсрол үндэсний хөтөлбөр, <https://legalinfo.mn/mn/detail?lawId=208620>

2.2. Боловсролын агуулга, сургалтын хөтөлбөр, төлөвлөгөө

Монгол Улсын хэмжээнд 32 их дээд сургууль “багш” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлдэг бөгөөд 2023-2024 оны хичээлийн жилд 16 их дээд сургууль багш мэргэжлээр мэргэжилтэн бэлтгэж төгсөлт хийжээ. Сүүлийн жилүүдэд багш мэргэжлээр элсэгчдийн тоо буурсантай холбоотойгоор бусад сургуулиуд төгсөлт хийж чадаагүй. 2024-2025 оны хичээлийн жилд багш боловсролоор нийт 14773 суралцагч (багш сургуулийн өмнөх боловсрол – 3163 багш бага боловсрол – 2684 багш мэргэжлийн - 8926) суралцаж байгаагаас бакалаврын түвшинд 13971 оюутан суралцаж байна.¹⁵

Багш бэлтгэх сургалтын хөтөлбөрт ногоон болон цахим ур чадварыг дэмжихдээ Боловсролын хууль тогтоомж, дээд боловсролын сургалтын хөтөлбөрт тавих нийтлэг шаардлагад нийцүүлж боловсролын бодлогын нэгдмэл байдлыг хангана. Хөтөлбөрийн суралцахуйн үр дүн багшийн чадамжийн хүрээ, бүх нийтийн цахим ур чадварын хүрээнд уялдуулан боловсруулсан гарааны болон ажиллаж буй багшийн цахим болон ногоон ур чадварын шалгуурт нийцсэн байна.

- I. **Боловсролын цахим шилжилтийн хүрээнд** багш бүрийг цахимд суурилсан сургалтын арга зүйд сургах, багшийн мэргэжил дээшлүүлэх тогтолцоог бүрдүүлэх цахим сургалтын хэлбэрийг сайжруулах, бүх шатны удирдах ажилтны цахим ур чадварыг дэмжих агуулгыг тусгана
- II. **Боловсролын ногоон шилжилтийн хүрээнд** багшийн уур амьсгалын мэдлэг, тогтвортой хөгжлийн боловсрол, байгальд ээлтэй хандлагыг дээшлүүлэх ногоон сургалтын арга зүйд сургах, багшийн мэргэжил дээшлүүлэх сургалтын агуулгад ногоон болон цахим ур чадварыг дэмжих агуулгыг тусгана.

НҮБ-ын “Сургалтын хөтөлбөрийг ногооруулах” (Greening the Curriculum) зөвлөмж болон “Ногоон хөгжлийн бодлогыг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөө (2016–2030)”-тэй уялдуулан, багш бэлтгэх сургалтын хөтөлбөр, сургалтын агуулгыг Европын Холбооны Ногоон чадамж болон цахим чадамж хүрээнд нийцүүлэн дараах үндсэн агуулгыг тусган хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

Ногоон чадамжийн хүрээ:

- Уур амьсгалын өөрчлөлт, тогтвортой хөгжлийн суурь ойлголт
- Байгаль орчны тогтолцоот сэтгэлгээ (systems thinking)
- Нөөцийн хэмнэлт, тойрог эдийн засаг, тогтвортой хэрэглээ
- Байгальд ээлтэй зан үйл, оролцоо, хариуцлагатай иргэншил

Цахим чадамжийн хүрээ:

- Цахим сурган заах арга зүй, цахим сургалтын дизайн
- Цахим сургалтын орчин, платформ ашиглалт
- Цахим үнэлгээ, суралцах үйл явцын эргэх холбоо
- Сургалтын цахим контент, нөөц боловсруулах

¹⁵ “Монгол Улсад багш бэлтгэх бодлого, хөтөлбөрийн нөхцөл байдлын судалгаа”, 2025, <https://reteach.mn/storage/outcomes/June2025/PtoYluyIjZE1mSR750AS.pdf>

- Суралцагчдын цахим чадварыг хөгжүүлэх арга зүй

Ногоон ба цахим нэгдсэн чадамж:

- Цахим хэрэгсэл ашиглан байгаль орчны өгөгдөл цуглуулах, дүн шинжилгээ хийх
- Хиймэл оюун, симуляци, загварчлал ашигласан тогтвортой хөгжлийн сургалт
- Цахим иргэншил, өгөгдлийн аюулгүй байдал, цахим ёс зүй

2.3. Сургах-сурах арга зүй

- Багш бэлтгэх сургалтын хөтөлбөрийн суралцахуйн үр дүн, сургалтын арга зүй, хөтөлбөрийн агуулгад ногоон болон цахим ур чадварт холбогдох мэдлэг, чадамж, хандлагыг тусган боловсруулан хэрэгжүүлнэ.

Багш бэлтгэх сургалтын хөтөлбөрт ногоон болон цахим чадамжийг үр нөлөөтэй хөгжүүлэхийн тулд ногоон чадамжийн хүрээ болон цахим чадамжийн хүрээнд нийцсэн сургалтын үр дүн нь багш бэлтгэх хөтөлбөрийн нийт сургалтын үр дүнгийн 20–30 хувийг эзэлсэн байна.

Үүний хүрээнд:

- 10–15 хувь нь ногоон болон цахим чадамжид чиглэсэн тусгайлсан хичээл, модуль-ээр,
- үлдсэн хувь нь мэргэжлийн суурь болон мэргэжлийн хичээлүүд, сургалтын арга зүй, багшлах дадлага, үнэлгээний үйл ажиллагаа-аар дамжин нэгдмэл байдлаар тусгагдан хэрэгжинэ.

Ийнхүү ногоон болон цахим чадамжийг тусдаа хичээл хэлбэрээр бус, багш бэлтгэх сургалтын бүхэл тогтолцоонд (агуулга, арга зүй, дадлага, үнэлгээ)-д шингээж хэрэгжүүлэх боломж бүрдэнэ.

- Багш бэлтгэх сургалтын хөтөлбөрийн агуулгад тусгасан хичээлүүдийн сургалтын заах арга зүйг ногоон болон цахим шилжилтийг тусгаж хэрэгжүүлэх (inquiry-based, innovation and activity, student-centered болох судалгаанд суурилсан арга, project-based, Community-engaged, Serious Games, AI-integrated pedagogy, Place-based learning)
- Багш бэлтгэх сургалтын хөтөлбөрт ашиглагдах сургалтын материал, нөөц нь ногоон болон цахим хэлбэрийн нийтлэг стандартыг хангасан байна. Үүний хүрээнд ногоон чадамжийн хүрээ болон цахим чадамжийн хүрээнд нийцсэн, сургалтын хөтөлбөрийн нийт сургалтын үр дүнгийн 20–30 хувийг дэмжихүйц агуулгад хамаарах сургалтын материал, нөөцүүдийг байгальд ээлтэй болон цахим хэлбэрээр боловсруулж, ашиглана.

Багш бэлтгэх хөтөлбөрийн дадлага

1. Багш бэлтгэх сургалтын хөтөлбөрийн дадлагын бүрэлдэхүүн хэсэг нь ногоон чадамжийн хүрээ болон цахим чадамжийн хүрээнд нийцсэн, ногоон болон цахим чадамжийг хөгжүүлэхэд чиглэсэн бөгөөд багш бэлтгэх хөтөлбөрийн нийт сургалтын үр дүнгийн 20–30 хувийг хангахад хувь нэмэр оруулна.

2. Багшлах дадлагын явцад оюутан багш нарт ногоон болон цахим чадамжийг хөгжүүлэх бодит боломжийг бүрдүүлж, дадлагын хичээлийн дор хаяж гуравны нэг (1/3) нь сургалтын үйл явцад ногоон болон цахим арга зүйг уялдуулсан байна.
3. Дээд түвшний (ахисан) оюутнуудын судалгааны ажил, даалгавар, дадлагын үйл ажиллагаа нь ногоон болон цахим агуулга, зарчмуудыг системтэйгээр тусгаж, сургалтын үр дүнгээр эдгээр чадамжийг бодитоор хэрэгжүүлж буйг нотолсон байна.
4. Сургалтын арга зүй, сургалтын хэрэглэгдэхүүн бэлтгэхэд чиглэсэн хичээлийн хөтөлбөрт ногоон болон цахим чадамжийг сургалтын материал, цахим хэрэгсэл, байгальд ээлтэй арга барилаар эзэмшүүлэхэд чиглэсэн нэмэлт, тусгайлсан шаардлагуудыг тусгаж болно.

Монгол Улс багшийн боловсрол дахь цахим болон ногоон шилжилтийг дэмжих өргөн хүрээний бодлогын орчныг бүрдүүлсэн. Үүнд “Алсын хараа-2050” урт хугацааны хөгжлийн бодлого, “Багшийн гурван тулгуурт бодлого”, “Ногоон хөгжлийн бодлогыг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөө (2016-2030)”, “Нийтийн цахим чадамжийн хүрээ”, “Монголын боловсролын тунхаглал-2024” зэрэг баримт бичгүүд багтана. Эдгээр нь тогтвортой хөгжил, ногоон хөгжил, цахим чадамжийг бүх түвшний сургалтын хөтөлбөр, багшийн стандарт, мэргэжлийн хөгжлийн тогтолцоонд нэгтгэхийг шаарддаг.

Цахим болон ногоон шилжилт багшийн боловсролд

Монгол Улс боловсролын салбарт цахим технологийг өргөн нэвтрүүлж эхэлсэн боловч энэхүү шилжилт нь багшийн боловсролын тогтолцоонд нэгдмэл, чадамжид суурилсан байдлаар бүрэн сууж хараахан амжаагүй байна. “Eduten”, “Mozaik”, “Learnetic”, “Google for Education”, “Bagsh.edu.mn” зэрэг платформууд ерөнхий боловсролын сургуулиудад ашиглагдаж байгаа ч эдгээрийг багш бэлтгэх хөтөлбөр, багшлах дадлага, сургалтын үр дүнтэй системтэй уялдуулсан бодлого, стандарт одоогоор бүрдээгүй байна.

“Gemini Academy” зэрэг хөтөлбөрүүд багш нарыг AI болон цахим хэрэгсэл ашиглахад сургаж эхэлсэн нь эерэг боловч эдгээр нь ихэвчлэн богино хугацааны сургалт хэлбэртэй, багш бэлтгэх үндсэн хөтөлбөрүүдтэй холбогдоогүй, цахим чадамж зэрэг олон улсын чадамжийн хүрээнд нийцсэн үнэлгээ, баталгаажуулалтын тогтолцоогүй хэвээр байна. Иймээс багш нарын цахим ур чадвар бодит заах арга зүйд хэрхэн нэвтэрч байгааг тогтвортой хэмжих боломж хязгаарлагдмал байна.

MEDLE.MN платформ болон цахим контентын сан нь багш, оюутан багш нарт сургалтын материалд хандах боломж олгож байгаа боловч RETEACH төслийн нөхцөл байдлын судалгаагаар эдгээрийг ашиглах чадамж, ялангуяа цахим сурган заах арга зүй, цахим үнэлгээ, цахим сургалтын дизайн нь багш бэлтгэх хөтөлбөрүүдэд бакалаврын түвшинд 2–12 хувь, магистрын түвшинд 6–18 хувийн түвшинд л тусгагдсан байна. Энэ нь Монголын багшийн боловсролд цахим шилжилт технологийн хэрэглээний түвшинд давамгайлж, сургалтын чанарт бүрэн шингэж чадаагүйг харуулж байна.

Ногоон шилжилтийн хувьд нөхцөл байдал бүр ч сул байна. Монгол Улс тогтвортой хөгжил, ногоон хөгжлийн бодлоготой боловч эдгээрийг багш бэлтгэх хөтөлбөрүүдэд системтэй хэрэгжүүлэх тогтолцоо бүрдээгүй байна. Ногоон агуулгын эзлэх хувь магистрын түвшинд 3.3–17.6 хувь, бакалаврын түвшинд 17.5–30 хувь байгаа нь гаднаас

харахад хангалттай мэт боловч бодит байдалд эдгээр нь ихэвчлэн хөтөлбөрийн баримт бичигт л тусгагдсан, сургалтын арга зүй, дадлага, үнэлгээний тогтолцоонд бодитоор шингээгүй, хэрэгжилтийн түвшин хангалтгүй хэвээр байна. Үүний улмаас ногоон чадамжийн хүрээний системийн сэтгэлгээ, ирээдүйн төлөвлөлт, тогтвортой хөгжлийн төлөөх үйлдэл хийх чадамжууд багш бэлтгэх явцад бүрэн төлөвшиж чадахгүй байна. Иймээс Монгол Улсад цахим болон ногоон шилжилт “байгаа” боловч тэдгээрийг багшийн боловсролын хөтөлбөр, багшлах дадлага, үнэлгээ, стандарт, багш сургагчийн чадамжид системтэй суулгах бодит механизм дутмаг хэвээр байна. Энэ нь RETEACH төслийн оролцоо зайлшгүй шаардлагатай байгааг харуулж байна.

Эдгээр бодлогын хүрээнд багшийн хувьд мэдээлэл, харилцаа холбооны технологид суурилсан сургалт, цахим сургалтын арга зүй, багшийн мэргэжлийн стандарт, тасралтгүй мэргэжлийн хөгжилд онцгой ач холбогдол өгч байна. Гэсэн хэдий ч цахим шилжилтийг бодлогын түвшинд тодорхой тусгасан боловч ногоон шилжилт нь ихэвчлэн тогтвортой хөгжил, байгаль орчны бодлогоор дамжуулан шууд бус байдлаар орж ирж байгаа бөгөөд багшид чиглэсэн ногоон чадамжийн тодорхой стандарт, хэрэгжилтийн механизм хангалттай хөгжөөгүй хэвээр байна.

Багшийн боловсрол дахь ногоон болон тогтвортой хөгжлийн чадамж

RETEACH төслийн хүрээнд таван их сургуульд хэрэгжиж буй 34 багш бэлтгэх хөтөлбөрт НҮБ-ын “Сургалтын хөтөлбөрийг ногооруулах удирдамж (2024)”-д тулгуурлан хийсэн нөхцөл байдлын судалгаагаар ногоон хөтөлбөрийн дөрвөн зарчмаас (үйлдэлд суурилсан, салбар хоорондын, ирээдүйд чиглэсэн, суралцагч төвтэй) ердөө хоёр нь л (агуулгын чанар, цахим шилжилттэй уялдах байдал) тусгагдсан нь бүрэн нэгдмэл ногоон сургалтын тогтолцоо хараахан бүрдээгүйг харуулж байна.

Ногоон чиглэлийн агуулгын эзлэх хувь нь магистрын түвшинд 3.3–17.6 хувь, бакалаврын түвшинд 17.5–30 хувь байна.¹⁶ Хэдийгээр Байгаль орчны боловсрол, Тогтвортой хөгжлийн боловсрол, Экологийн соёл ба нөөцийн хэмнэлт, Уур амьсгалын өөрчлөлтийн үндэс зэрэг хичээлүүд орсон боловч эдгээр нь ихэнхдээ тусдаа хичээл хэлбэрээр заагдаж, хөтөлбөрийн түвшний сургалтын үр дүн, багшийн мэргэжлийн чадамжтай системтэй уялдаагүй байна.

Иймээс RETEACH төслийн дүгнэлтээр багшийн ногоон чадамжийг Европын Холбооны ногоон чадамжийн хүрээтэй (тогтвортой байдлыг үнэлэх, системийн сэтгэлгээ, ирээдүйд чиглэсэн сэтгэлгээ, үйлдэл хийх) уялдуулах шаардлагатай гэж үзсэн.

Багшийн боловсрол дахь цахим чадамж

Судалгаагаар цахим агуулгын эзлэх хувь бакалаврын түвшинд 2–12 хувь,

¹⁶ Монгол Улсын багш бэлтгэх бодлого хөтөлбөрийн нөхцөл байдлын судалгаа, <https://reteach.mn/storage/outcomes/June2025/PtoYluyIjZE1mSR750AS.pdf>

магистрын түвшинд 6–18 хувь байна¹⁷. Эдгээр хичээлүүд нь ихэвчлэн мэдээллийн технологийн суурь мэдлэг, цахим хэрэгсэл ашиглахад чиглэсэн бөгөөд цахим чадамжийн хүрээний гол чиглэлүүд болох цахим сурган заах арга зүй, цахим үнэлгээ, цахим сургалтын дизайн хангалттай тусгагдаагүй байна. Энэ нь цахим шилжилт нь одоогоор техник ашиглалтын түвшинд төвлөрч, сурган заах арга зүйтэй бүрэн уялдаагүй байгааг харуулж байна.

Багшийн хомсдол

2024–2025 оны хичээлийн жилд ерөнхий боловсролын сургуулиудад 1,280 багш (үүнээс 140 нь бага ангийн, 1,140 нь мэргэжлийн хичээлийн багш), мэргэжлийн болон техникийн боловсролын байгууллагад 181 багш, сургуулийн өмнөх боловсролд 726 багш дутагдалтай байгааг албан ёсны мэдээлэл харуулж байна. Харин багш бэлтгэх их, дээд сургуулиудын хувьд Боловсролын тухай хуульд заасан багшийн шаардлага, сонгон шалгаруулалтын журам байдаг боловч багшлах боловсон хүчний хомсдлын талаарх нэгтгэсэн үндэсний хэмжээний мэдээлэл одоогоор байхгүй байна.

Багш бэлтгэх байгууллагууд ба хөтөлбөрийн хамрах хүрээ

Монгол Улсад багш бэлтгэх 32 их, дээд сургууль, коллеж үйл ажиллагаа явуулж байна. 2023–2024 оны хичээлийн жилд эдгээрээс 16 байгууллага багш мэргэжлээр төгсөгч бэлтгэн гаргасан. Үлдсэн байгууллагууд багш бэлтгэх хөтөлбөрөө хэрэгжүүлсээр байсан боловч заримд нь тухайн жилд төгсөх ангийн оюутан байхгүй байсан нь багш мэргэжлээр элсэгчдийн тоо буурсантай холбоотой.

Нийт тулгамдсан асуудлууд

Судалгааны үр дүнгээс харахад бодлогын түвшинд ногоон болон цахим шилжилтийг дэмжсэн боловч хэрэгжилтийн түвшинд дараах гол бэрхшээлүүд байсаар байна. Үүнд ногоон чадамжийн хүрээтэй, цахим чадамж хүрээтэй уялдаагүй, багш бэлтгэх хөтөлбөрүүдэд эдгээр чадамжууд системтэй тусгагдаагүй, мөн институцийн чадавх, мэргэжлийн хөгжлийн тогтолцоо, чанарын баталгаажуулалтын механизм цахим ба ногоон шилжилтийг хангах хэмжээнд бүрдээгүй байна.

2.4. Удирдлагын тогтолцоо, үйл ажиллагааны хүрээ ба гүйцэтгэх үүргүүд

Багшийн ногоон болон цахим ур чадварыг дэмжих тогтолцоог олон улсын туршлага, үндэсний онцлогт нийцүүлэн оновчтой тогтооно. Багш бэлтгэдэг их сургууль, багшийн хөгжлийг дэмжих тогтолцоо, Төрийн болон иргэний нийгмийн байгууллагын түншлэлийг багшийн ногоон болон цахим ур чадварыг дэмжих тогтолцоонд нэвтрүүлэх зохицуулалтыг тусгаж өгнө. Багш бэлтгэх сургалтын хөтөлбөрийн суралцахуйн үр дүнгийн ногоон болон цахим ур чадварт уялдах байдлыг хэмжих шалгуурыг тогтооно.

- **Багшийн ногоон болон цахим ур чадварыг албан ба албан бус сургалтын**

¹⁷ Монгол Улсын багш бэлтгэх бодлого хөтөлбөрийн нөхцөл байдлын судалгаа, <https://reteach.mn/storage/outcomes/June2025/PtoYluyIjZE1mSR750AS.pdf>

ТОГТОЛЦООГООР ОЛГОНО.

Багшийн хөгжлийг дэмжих сургалт, үйл ажиллагааг албан, албан бус хэлбэрээр зохион байгуулахдаа насан туршдаа суралцахуйн зарчимд үндэслэсэн уян хатан, багшийн ажлын байрандаа хөгжих бололцоог үндсэн зарчим болгоно.

- Албан тогтолцооны хүрээнд багш бэлтгэх дээд боловсролын сургалтын байгууллага нь гарааны багшийн цахим болон ногоон ур чадварыг олгох бөгөөд сургалтын хөтөлбөр, үйл ажиллагаандаа тусгаж хэрэгжүүлнэ.
- Ажиллаж байгаа багшийн цахим болон ногоон ур чадварын тасралтгүй хөгжлийг Боловсролын Ерөнхий газар хариуцан үндсэн сургалтын агуулгад тусган хэрэгжүүлнэ.
- Ажиллаж байгаа багшийн цахим болон ногоон ур чадварын тасралтгүй хөгжлийг Багшийн хөгжлийн үндэсний төвийн сонголтот сургалтын агуулгад тусган хэрэгжүүлнэ.
- ЕБС-ийн багшийн хөгжлийг дэмжих төвүүдийн үйл ажиллагаа нь багшийн ногоон болон цахим ур чадварыг дээшлүүлэхэд дэмжлэг үзүүлнэ.
- Албан бус сургалтын тогтолцооны хувьд ногоон болон цахим ур чадвар олгох сургалтыг төрийн болон хувийн хэвшлийн түншлэлийн үйл ажиллагаанд суурилан зохион байгуулна.
- Боловсролын Ерөнхий Газар, боловсролын асуудал эрхэлсэн орон нутгийн байгууллага, боловсролын сургалтын байгууллагууд нь чиг үүргийн хүрээнд багшийн мэргэжлийг дэмжих, чадваржуулах сургалт, үйл ажиллагаанд цахим ур чадвар, ногоон хөгжлийн агуулгыг тусгасан байдал, хэрэгжилтэд үнэлгээ мониторинг хийх, зөвлөн туслах мэргэжил арга зүйн мэдлэгтэй байна.

Үйл ажиллагааны хүрээнд

- Багшийн чадамжийн стандартыг боловсруулан багшийн ногоон болон цахим ур чадварын хүрээг тодорхойлно.
- Багш бэлтгэж байгаа дээд боловсролын сургалтын байгууллагад хэрэгжиж буй багш бэлтгэх сургалтын хөтөлбөрийн суралцахуйн үр дүн, хөтөлбөрийн төлөвлөлт, сургалтын арга зүйг багшийн ногоон болон цахим ур чадварын хүрээнд уялдуулан шинэчилнэ.
- Багшийн ногоон болон цахим ур чадварыг гарааны багшийн түвшинд тодорхойлох жишиг шалгуурыг Боловсролын Ерөнхий Газраас батлан хэрэгжүүлнэ. Энэхүү гарааны багшийн стандарт нь багшийн ногоон болон цахим ур чадварын суурь шалгуур үзүүлэлтийг тусгасан байна.
- Багшийн ногоон болон цахим ур чадварыг багшийн ажлыг үнэлэх үйл ажиллагаанд тусгаж үнэлдэг байна.

Удирдах ажилтнууд болон багшийн хөгжлийн төвүүдийн ногоон болон цахим ур чадварыг дэмжих

- Багшийн цахим ур чадвар, ногоон хөгжлийн боловсролыг дэмжих, хөгжүүлэх үйл ажиллагаанд боловсролын сургалтын байгууллагын удирдлага, багшийн хөгжлийн төвүүд дэмжлэг үзүүлдэг, ногоон болон цахим орчныг бүрдүүлэхэд анхаардаг байна.
- Удирдах ажилтнууд болон багшийн хөгжлийн төвүүдийн ногоон болон цахим ур чадварыг хөгжүүлэх сургалт, хэлэлцүүлгийг Боловсролын ерөнхий газар жил бүр зохион байгуулна.

- Боловсролын сургалтын байгууллагын удирдлага нь багшийн хөгжлийг дэмжих төлөвлөгөөндөө багшийн цахим ур чадвар, ногоон хөгжлийн боловсролыг дэмжих агуулга, хөтөлбөрийг тусгаж, хэрэгжүүлнэ.
- Боловсролын ерөнхий газар нь багшийн мэргэжлийн хөгжлийн байдал, гүйцэтгэл болон сургалтын чанарын ахицыг мөшгих, судалгаа хийж, шаардлагатай дэмжлэг зөвлөн туслах үйл ажиллагааг багшийн хөгжлийг дэмжих төв, орон нутгийн боловсролын газартай хамтран хэрэгжүүлнэ.

2.5. Багш, багшлах боловсон хүчний мэргэжлийн хөгжил

Багшийн тасралтгүй хөгжлийг дэмжих хөтөлбөр

- Багшийн тасралтгүй хөгжлийг дэмжих сургалт, үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг боловсруулахдаа дараах чиглэлийг баримтална.
- Багшийн ногоон цахим ур чадварыг үнэлэх үнэлгээг Боловсролын ерөнхий газраас зохион байгуулдаг багшийн мэргэжил дээшлүүлэх үндсэн сургалтад хамрагдах багш нараас авч багшийн ногоон болон цахим ур чадварын түвшин, хэрэгцээг тодорхойлдог байна.
- Багшийн ногоон болон цахим ур чадварын хэрэгцээнд суурилсан агуулга нь багшийн мэргэжил дээшлүүлэх үндсэн сургалтын модулын ? хувиас багагүй хувийг эзлэхээр төлөвлөж зохион байгуулна.
- Багшийн ногоон болон цахим ур чадварыг дээшлүүлэхдээ гадаад болон дотоодын энэ чиглэлээр мэргэшсэн мэргэжилтэн, төрийн болон төрийн бус байгууллагатай хамтран ажиллахыг эрхэмлэнэ.

2.6. 2027–2032 оны багшийн боловсролын ногоон/цахим чиг баримжаатай үйл ажиллагааны төлөвлөгөө

Бодлогын баримт бичиг дараах хэсэгтэй бөгөөд уг баримт бичгээр зохицуулах харилцаа, хамрах хүрээг дараах байдлаар тусгана.

- I. **Нийтлэг үндэслэлийн хүрээнд** багш бэлтгэх боловсролын тогтолцоог ногоон болон цахим ур чадварт шилжүүлэхэд баримтлах чиглэл, зарчмыг тусгана.

- II. **Хоёр. Боловсролын агуулга, сургалтын хөтөлбөрийн, хүрээнд:**

Багш бэлтгэх сургалтын хөтөлбөрт ногоон болон цахим ур чадварыг дэмжихдээ Боловсролын хууль тогтоомж, дээд боловсролын сургалтын хөтөлбөрт тавих нийтлэг шаардлагад нийцүүлж боловсролын бодлогын нэгдмэл байдлыг хангана. Хөтөлбөрийн суралцахуйн үр дүн багшийн чадамжийн хүрээ, бүх нийтийн цахим ур чадварын хүрээнд уялдуулан боловсруулсан гарааны болон ажиллаж буй багшийн цахим болон ногоон ур чадварын шалгуурт нийцсэн байна.

Боловсролын цахим шилжилтийн хүрээнд

багш бүрийг цахимд суурилсан сургалтын арга зүйд сургах, багшийн мэргэжил дээшлүүлэх тогтолцоог бүрдүүлэх цахим сургалтын хэлбэрийг сайжруулах, бүх шатны удирдах ажилтны цахим ур чадварыг дэмжих агуулгыг тусгана

Боловсролын ногоон шилжилтийн хүрээнд

багшийн уур амьсгалын мэдлэг, тогтвортой хөгжлийн боловсрол, байгальд ээлтэй хандлагыг дээшлүүлэх ногоон сургалтын арга зүйд сургах, багшийн мэргэжил

дээшлүүлэх сургалтын агуулгад ногоон болон цахим ур чадварыг дэмжих агуулгыг тусгана.

III. Удирдлагын тогтолцоо, бүтэц тэдгээрийн эрх хэмжээ, гүйцэтгэх чиг үүргийн хэмжээнд

Багшийн ногоон болон цахим ур чадварыг дэмжих тогтолцоог олон улсын туршлага, үндэсний онцлогт нийцүүлэн оновчтой тогтооно. Багш бэлтгэдэг их сургууль, багшийн хөгжлийг дэмжих тогтолцоо, Төрийн болон иргэний нийгмийн байгууллагын түншлэлийг багшийн ногоон болон цахим ур чадварыг дэмжих тогтолцоонд нэвтрүүлэх зохицуулалтыг тусгаж өгнө. Багш бэлтгэх сургалтын хөтөлбөрийн суралцахуйн үр дүнгийн ногоон болон цахим ур чадварт уялдах байдлыг хэмжих шалгуурыг тогтооно.

IV. Бодлогын баримт бичиг батлагдсны дараа үүсэж болох нийгэм эдийн засаг, хууль зүйн үр дагавар хүрэх үр дүн. Бодлогын баримт бичиг батлагдснаар дараах үр дагавар гарна. Үүнд:

- Монгол Улсын багш бэлтгэх тогтолцоо, багш бэлтгэх сургалтын хөтөлбөрүүд байгальд ээлтэй ногоон болон цахим ур чадварт шилжиж дэлхийн боловсролын хөгжлийн чиг хандлагад нийцнэ.
- Монгол улсын урт хугацааны бодлого болон Засгийн газрын тогтоолоор хүрэхээр зорьсон зорилго, зорилтуудад багш бэлтгэх тогтолцооны тусламжтайгаар хүрнэ.
- ЕБС-ийн удирдлага, багшийн хөгжлийн төвүүд, ажиллаж байгаа багш нарт ногоон болон цахим ур чадвар олгох, дэмжих тогтолцоо бүрдэнэ.
- Иргэдийн ногоон цахим ур чадвар сайжирч, энэ салбар дахь төрийн бус байгууллагын оролцоо, түншлэл идэвхжинэ.

ГУРАВДУГААР ХЭСЭГ. БАГШИЙН БОЛОВСРОЛЫН ТОГТОЛЦООНД НОГОО БОЛОН ДИЖИТАЛ ЧАДАВХЫГ НИЙЦҮҮЛЭН ХӨГЖҮҮЛЭХ ЧИГЛЭЛ

3.1. Багш бэлтгэх боловсролын тогтолцоонд ногоон болон цахим ур чадварт нийцүүлэх үйл ажиллагааны чиглэл (2027–2032): Нийтлэг үндэслэл

- Монгол Улсын Их Хурлаас 2020 онд баталсан “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогод “Суралцагчийн хөгжлийн хэрэгцээ, шаардлагыг хангасан, бүтээлч, чадварлаг багш, хүний нөөцөөр хангана”¹⁸, Засгийн газраас 2024 онд баталсан “Багшийн гурван тулгуурт бодлого” цогц арга хэмжээний хүрээнд тодорхойлсон багш ажлын байрандаа тасралтгүй хөгжихөд дэмжих, ачааллыг бууруулах чиглэлээр цахим контент, системийг нэвтрүүлэх, багш бүрийг виртуал туслахтай болгох, багшийн мэргэжлийн стандартыг тогтоож, мэргэшлийн зэрэг, мэргэжлийн хөгжлийн сургалт, үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа, Монгол Улсын Засгийн газрын 2021 оны 35 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Ногоон хөгжлийн бодлогыг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөө (2016-2030)”-ний Стратегийн зорилт 5.1.2. “Тогтвортой хөгжил, ногоон хөгжлийн үзэл санааг бүх

¹⁸ Монгол Улсын Их Хурал, “Алсын хараа-2050” урт хугацааны бодлогын баримт бичиг, <https://www.vision2050.gov.mn>

шатны сургалтын хөтөлбөрт тусгаж, байгаль хамгаалах уламжлалт ёс заншлаа өвлүүлэх, орчин үеийн амьдралын хэмнэлд нийцсэн хэмнэлттэй, үр ашигтай хэрэглээний соёлыг төлөвшүүлэх”¹⁹, “Тогтвортой хөгжлийн боловсрол үндэсний хөтөлбөр”²⁰-ийн 3.1.1. “суралцагчдад тогтвортой хөгжлийг дэмжихэд зайлшгүй шаардлагатай мэдлэг, чадвар, үнэт зүйлс, хандлагыг төлөвшүүлэх чиглэлээр сургалтын хөтөлбөрийн агуулга, арга зүйг баяжуулж, хэрэгжүүлэх”²¹ гэсэн үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхэд энэхүү чиглэлийг баримтална.

- Ногоон болон цахим ур чадварыг багш бэлтгэх үндэсний тогтолцоонд нэвтрүүлэх, багшийн талаар баримтлах нэгдсэн бодлого, багш бэлтгэх тогтолцооны нэгдмэл байдлыг хангах нь энэхүү үйл ажиллагааны зарчим байна.
- Бүх нийтийн цахим ур чадварын бүтцийн хүрээ, Багш бэлтгэх боловсролын үзэл баримтлал, Ерөнхий боловсролын багшийн стандарт, багшийн цогц чадамжийн хүрээнд багшийн ногоон болон цахим ур чадварыг нэмэгдүүлж багшийн тасралтгүй хөгжлийг дэмжихэд төр хувийн хэвшлийн түншлэлд суурилах зарчмыг баримтална.
- Багшийн мэргэжлийн тасралтгүй хөгжлийн үйл ажиллагааг үндэсний болон орон нутгийн түвшинд тухайн түвшний боловсролын сургалтын байгууллага болон багш бэлтгэх дээд боловсролын сургалтын байгууллагыг түшиглэн боловсролын харилцаанд оролцогч талуудтай хамтран зохион байгуулна гэсэн Боловсролын ерөнхий хуулийн заалтыг энэхүү үйл ажиллагааны чиглэлд удирдлага болгоно.

3.2 Багшийн ногоон болон дижитал чадамжийг албан болон албан бус сургалтын тогтолцоогоор дамжуулан хангах нь

3.2.1 Багш бэлтгэх сургалтын төлөвлөгөө, хөтөлбөр

НҮБ-аас санал болгож буй “Сургалтын хөтөлбөрийг ногооруулах удирдамж”-ыг хэрэгжүүлэх, “Ногоон хөгжлийн бодлогыг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөө (2016-2030)”-д уялдуулан ногоон болон цахим ур чадварыг олгох дараах агуулгыг багш боловсролын сургалтын төлөвлөгөө хөтөлбөрт тусгана.

- Багш бэлтгэх сургалтын хөтөлбөрийн суралцахуйн үр дүн, сургалтын арга зүй, хөтөлбөрийн агуулгад ногоон болон цахим ур чадварт холбогдох мэдлэг, чадамж, хандлагыг тусган боловсруулан хэрэгжүүлнэ.
- Ногоон болон цахим ур чадвар олгох хичээл, багш бэлтгэх хөтөлбөрийн агуулгад 40 кредитээс багагүй байхаар тусгах, ингэхдээ тусгайлсан хичээлээс гадна мэргэжлийн чиглэлийн хичээлүүд, сургалтын арга зүйгээр дамжуулж ногоон болон цахим ур чадваруудыг эзэмшүүлэх,
- Багш бэлтгэх сургалтын хөтөлбөрийн агуулгад тусгасан хичээлүүдийн сургалтын заах арга зүйг ногоон болон цахим шилжилтийг тусгаж хэрэгжүүлэх

¹⁹ Монгол Улсын Засгийн газрын 2021 оны 35 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Ногоон хөгжлийн бодлогыг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөө (2016-2030)”

²⁰ Монгол Улсын Засгийн Газар, Тогтвортой хөгжлийн боловсрол үндэсний хөтөлбөр, <https://legalinfo.mn/mn/detail?lawId=208620&showType=1>

²¹ Монгол Улсын Засгийн Газар, Тогтвортой хөгжлийн боловсрол үндэсний хөтөлбөр, <https://legalinfo.mn/mn/detail?lawId=208620>

- Багш бэлтгэх сургалтын хөтөлбөрийн ашиглах материал, сургалтын хэрэглэгдэхүүнийг ногоон, цахим байх нийтлэг шалгуур үзүүлэлтийг боловсруулж нийт 40 кр цагаас багагүй хичээлийн хэрэглэгдэхүүнийг ногоон болон цахим хэлбэрт шилжүүлнэ.

3.2.2. Багш бэлтгэх хөтөлбөрийн дадлага

- Багш бэлтгэх хөтөлбөрөөр суралцагчийн дадлагажих хөтөлбөрийг ногоон болон цахим ур чадвартай уялдуулан боловсруулна.
- Багшлах дадлагын явцад сургалтын арга зүйд ногоон, цахим ур чадварт дадлагажих нөхцлийг олгосон, дадлагын хичээлийн гуравны нэг нь цахим болон ногоон ур чадварыг багшлахуй суралцахуйн үйл явцад тусгасан байхаар төлөвлөнө.
- Ахисан шатны суралцагчдын судалгаа, төсөл, дадлага ажлын гүйцэтгэлд ногоон, цахим ур чадварын агуулга, үзэл баримтлалыг тусгаж суралцахуйн үр дүнг тодорхойлдог байна.
- Заах арга зүй, сургалтын хэрэглэгдэхүүн бэлтгэхэд чиглэсэн хичээлийн хөтөлбөрт сургалтын хэрэглэгдэхүүн болон бусад агуулгаар ногоон болон цахим ур чадварыг олгох тусгайлсан нэмэлт шаардлага тусгаж болно.

3.2.3 Удирдлагын тогтолцоо, үйл ажиллагааны хүрээ, гүйцэтгэх чиг үүргийн хэмжээнд

3.2.3.1 Багшийн ногоон болон цахим ур чадварыг албан ба албан бус сургалтын тогтолцоогоор олгоно.

- Багшийн хөгжлийг дэмжих сургалт, үйл ажиллагааг албан, албан бус хэлбэрээр зохион байгуулахдаа насан туршдаа суралцахуйн зарчимд үндэслэсэн уян хатан, багшийн ажлын байрандаа хөгжих бололцоог үндсэн зарчим болгоно.
- Албан тогтолцооны хүрээнд багш бэлтгэх дээд боловсролын сургалтын байгууллага нь гарааны багшийн цахим болон ногоон ур чадварыг олгох бөгөөд сургалтын хөтөлбөр, үйл ажиллагаандаа тусгаж хэрэгжүүлнэ.
- Ажиллаж байгаа багшийн цахим болон ногоон ур чадварын тасралтгүй хөгжлийг Боловсролын Ерөнхий газар хариуцан үндсэн сургалтын агуулгад тусган хэрэгжүүлнэ.
- Ажиллаж байгаа багшийн цахим болон ногоон ур чадварын тасралтгүй хөгжлийг Багшийн хөгжлийн үндэсний төвийн сонголтот сургалтын агуулгад тусган хэрэгжүүлнэ.
- ЕБС-ийн багшийн хөгжлийг дэмжих төвүүдийн үйл ажиллагаа нь багшийн ногоон болон цахим ур чадварыг дээшлүүлэхэд дэмжлэг үзүүлнэ.
- Албан бус сургалтын тогтолцооны хувьд ногоон болон цахим ур чадвар олгох сургалтыг төрийн болон хувийн хэвшлийн түншлэлийн үйл ажиллагаанд суурилан зохион байгуулна.
- Боловсролын Ерөнхий Газар, боловсролын асуудал эрхэлсэн орон нутгийн байгууллага, боловсролын сургалтын байгууллагууд нь чиг үүргийн хүрээнд

багшийн мэргэжлийг дэмжих, чадваржуулах сургалт, үйл ажиллагаанд цахим ур чадвар, ногоон хөгжлийн агуулгыг тусгасан байдал, хэрэгжилтэд үнэлгээ мониторинг хийх, зөвлөн туслах мэргэжил арга зүйн мэдлэгтэй байна.

3.2.3.2 Үйл ажиллагааны хүрээнд

- Багшийн чадамжийн стандартыг боловсруулан багшийн ногоон болон цахим ур чадварын хүрээг тодорхойлно.
- Багш бэлтгэж байгаа дээд боловсролын сургалтын байгууллагад хэрэгжиж буй багш бэлтгэх сургалтын хөтөлбөрийн суралцахуйн үр дүн, хөтөлбөрийн төлөвлөлт, сургалтын арга зүйг багшийн ногоон болон цахим ур чадварын хүрээнд уялдуулан шинэчилнэ.
- Багшийн ногоон болон цахим ур чадварыг гарааны багшийн түвшинд тодорхойлох жишиг шалгуурыг БЕГ-аас батлан хэрэгжүүлнэ. Энэхүү гарааны багшийн стандарт нь багшийн ногоон болон цахим ур чадварын суурь шалгуур үзүүлэлтийг тусгасан байна.
- Багшийн ногоон болон цахим ур чадварыг багшийн ажлыг үнэлэх үйл ажиллагаанд тусгаж үнэлдэг байна.

3.2.3.3 Багшийн тасралтгүй хөгжлийг дэмжих хөтөлбөр

- Багшийн тасралтгүй хөгжлийг дэмжих сургалт, үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг боловсруулахдаа дараах чиглэлийг баримтална.
- Багшийн ногоон цахим ур чадварыг үнэлэх үнэлгээг Боловсролын ерөнхий газраас зохион байгуулдаг багшийн мэргэжил дээшлүүлэх үндсэн сургалтад хамрагдах багш нараас авч багшийн ногоон болон цахим ур чадварын түвшин, хэрэгцээг тодорхойлдог байна.
- Багшийн ногоон болон цахим ур чадварын хэрэгцээнд суурилсан агуулга нь багшийн мэргэжил дээшлүүлэх үндсэн сургалтын модулын ? хувиас багагүй хувийг эзлэхээр төлөвлөж зохион байгуулна.
- Багшийн ногоон болон цахим ур чадварыг дээшлүүлэхдээ гадаад болон дотоодын энэ чиглэлээр мэргэшсэн мэргэжилтэн, төрийн болон төрийн бус байгууллагатай хамтран ажиллахыг эрхэмлэнэ.

3.2.3.4 Удирдах ажилтнууд болон багшийн хөгжлийн төвүүдийн ногоон болон цахим ур чадварыг дэмжих

- Багшийн цахим ур чадвар, ногоон хөгжлийн боловсролыг дэмжих, хөгжүүлэх үйл ажиллагаанд боловсролын сургалтын байгууллагын удирдлага, багшийн хөгжлийн төвүүд дэмжлэг үзүүлдэг, ногоон болон цахим орчныг бүрдүүлэхэд анхаардаг байна.
- Удирдах ажилтнууд болон багшийн хөгжлийн төвүүдийн ногоон болон цахим ур чадварыг хөгжүүлэх сургалт, хэлэлцүүлгийг Боловсролын ерөнхий газар жил бүр зохион байгуулна.
- Боловсролын сургалтын байгууллагын удирдлага нь багшийн хөгжлийг дэмжих төлөвлөгөөндөө багшийн цахим ур чадвар, ногоон хөгжлийн боловсролыг дэмжих агуулга, хөтөлбөрийг тусгаж, хэрэгжүүлнэ.

- Боловсролын Ерөнхий Газар нь багшийн мэргэжлийн хөгжлийн байдал, гүйцэтгэл болон сургалтын чанарын ахицыг мөшгих, судалгаа хийж, шаардлагатай дэмжлэг зөвлөн туслах үйл ажиллагааг багшийн хөгжлийг дэмжих төв, орон нутгийн боловсролын газартай хамтран хэрэгжүүлнэ.

3.3 Хүлээгдэж буй үр дүн

Энэхүү үйл ажиллагааны чиглэлийг хэрэгжүүлснээр 2027-2032 онд дараах бодит үр дүнг хүлээж байна. Үүнд:

- Монгол Улсын багш бэлтгэх сургалтын хөтөлбөрүүд байгальд ээлтэй ногоон болон цахим ур чадварт шилжиж дэлхийн боловсролын хөгжлийн чиг хандлагад нийцнэ.
- 2032 он гэхэд багш нарын 60–70 хувь нь цахим сургалтын орчинд үр дүнтэй ажиллах, дижитал сургалтын материал боловсруулах, цахим үнэлгээ хийх чадвартай болсон байна.
- 2032 он гэхэд шинээр төгсөгч багш нарын 50–60 хувь нь ногоон чадамжтай болж, тогтвортой хөгжлийн боловсролын агуулга багш бэлтгэх боловсролд үе шаттайгаар нэвтэрсэн байна.
- Сургалтын хөтөлбөрийн агуулга болон багшийн ур чадварын шаардлага ногоон болон цахим шилжилтэд нийцнэ.
- Багшийн тасралтгүй хөгжлийг дэмжих багшийн мэргэжил дээшлүүлэх байгууллагуудын сургалтын модулиудын 10–15 хувь нь ногоон болон дижитал чадамжид чиглэсэн байна.
- 2032 он гэхэд сургуулийн удирдлага болон багшийн хөгжлийн төвүүдийн ногоон ба дижитал чадамж мэдэгдэхүйц сайжирч, сургуулийн орчинг илүү байгальд ээлтэй, дижитал шийдлээр хангагдахад чиглэсэн байна
- Иргэдийн ногоон цахим ур чадвар сайжирч, энэ салбар дахь төрийн бус байгууллагын оролцоо, түншлэл идэвхжинэ.

Энэхүү стратеги нь Дээд боловсролын сургалтын хөтөлбөрийн нийтлэг шаардлагыг баталсан Боловсролын сайдын А/147 (2024) тоот тушаал болон Үндэсний мэргэшлийн хүрээг баталсан Засгийн газрын 227 дугаар тогтоолтой нийцэж байгаа бөгөөд ногоон болон дижитал чадамжийг багшийн боловсролд сургалтын хөтөлбөрийн суралцахуйн үр дүн, дадлага, үнэлгээ болон чанарын баталгаажуулалтын тогтолцоогоор дамжуулан системтэйгээр нэгтгэн тусгах зорилготой.

БАГШ БЭЛТГЭХ БОЛОВСРОЛЫН ТОГТОЛЦООНД НОГООН БОЛОН ЦАХИМ УР ЧАДВАРТ НИЙЦҮҮЛЭХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЧИГЛЭЛ (2027–2032)

№	Стратегийн чиглэл	Үйл ажиллагаа	Үр дүн / Үзүүлэлт (тоо хэмжигдэхүйц)	Хариуцах байгууллага	Хугацаа
1	Дээд боловсролын стандарт, Мэргэжлийн үндэсний шаталсан бүтэц (МҮШБ)-тэй уялдсан бодлого, зохицуулалт	1.1 Ногоон чадамж ба цахим чадамжийн хүрээг багшийн шалгуурт тусгах	2027 он гэхэд ногоон ба цахим чадамж агуулсан дор хаяж 2 үндэсний шалгуур шинэчлэгдсэн байх	Боловсролын яам	2027
		1.2 Гарааны багшийн ногоон, цахим шалгуур тогтоох	2028 он гэхэд ажиллаж буй багш нарын цахим чадамж болон нонгоон чадамжийн хүрээний стандарт батлагдсан байх	Боловсролын яам, Боловсролын Ерөнхий газар	2027–2028
		1.3 Ажиллаж буй багшийн чадваржуулах сургалтын модульд ногоон, цахим чадамж оруулах	2028 он гэхэд 5+ жил ажилласан багшийн чадваржуулах сургалтын модульд ногоон, цахим шалгуур тусгагдсан байх	Боловсролын Ерөнхий газар	2027–2028
2	ДБ-ын нийтлэг шаардлага, МҮШБ-ийн суралцахуйн үр дүнтэй уялдсан хөтөлбөр	2.1 Хөтөлбөрийн сургалтын үр дүнг цахим, ногоон чадамжийн хүрээтэй уялдуулах	2030 он гэхэд дор хаяж 10 багш бэлтгэх хөтөлбөр шинэчлэгдэж, LO-ийн зураглал батлагдсан байх	Багш бэлтгэдэг их сургуулиуд	2027–2030
		2.2 Ногоон, цахим суралцахуйн үр дүнд эзлэх хувийг баталгаажуулах	Шинэчлэгдсэн хөтөлбөрт ногоон, цахим суралцахуйн үр дүн нь нийт суралцахуйн үр дүнгийн 20–25%; жил бүр 4–5 хөтөлбөр шинэчлэгдэх	Багш бэлтгэдэг их сургуулиуд, Боловсролын яам	2027–2030
		2.3 Дадлагад ногоон, цахим чадамжийг нэгтгэх	2027он гэхэд дадлагын хичээлийн дор хаяж 30% нь ногоон, цахим бүрэлдэхүүнтэй	Багш бэлтгэдэг их сургуулиуд	2027–2028
		2.4 Судалгаа, төсөл, дадлагын удирдамж шинэчлэх	2027 он гэхэд ногоон, цахим чадамж шаардсан үндэсний удирдамж батлагдсан	Багш бэлтгэдэг их сургуулиуд	2027–2028

ДУНД ХУГАЦААНЫ БОДЛОГЫН БАРИМТ БИЧИГ

3	Сургалтын арга зүй, чанарын баталгаажуулалт	3.1 Арга зүйн хичээлд ногоон, цахим сурган хүмүүжүүлэх ухаан оруулах	2027 он гэхэд бүх шинэчлэгдсэн хөтөлбөрт ногоон, цахим сурган хүмүүжүүлэх ухааны модуль орсон байх	Багш бэлтгэдэг их сургуулиуд	2027-2028
		3.2 Ногоон, цахим сургалтын материалын нийтлэг шалгуур	2028 он гэхэд шалгуур батлагдсан байх	Багшийн хөгжлийн төвүүд	2029-2030
4	Засаглал ба институцийн чадавх	4.1 Удирдлага, БХТ-д зориулсан сургалтын модуль	2029 он гэхэд дор хаяж 3 үндэсний модуль боловсруулагдсан	Боловсролын Ерөнхий газар, Төрийн бус байгууллагууд	2028–2029
		4.2 Удирдлага, БХТ-ийн ажилтнуудыг сургах	2032 он гэхэд дор хаяж 300 хүн баталгаажсан	Боловсролын Ерөнхий газар, Төрийн бус байгууллагууд	2029–2032
5	Их сургуулийн багш сургагчдын МХ	5.1 Багшийг чадваржуулах үндсэн сургалтыг ногоон, цахим шилжилттэй уялдуулах	2029 он гэхэд багш сургагчдын CPD-ийн шинэ хөтөлбөр батлагдсан	Боловсролын Ерөнхий газар, Үндэсний Багшийн хөгжлийн төв	2028–2029
		5.2 Дотоод, гадаад түншлэл	2032 он гэхэд дор хаяж 40 сургалт зохион байгуулагдсан	Боловсролын Ерөнхий газар, Төрийн бус байгууллагууд	2029–2032
		5.3 Багш сургагчдын ногоон, цахим чадамж	2030 он гэхэд 600 багш сургагч сургалтад, 300 нь ногоон, цахим чадамжийн хүрээгээр баталгаажсан	Багшийн хөгжлийн төвүүд, Боловсролын Ерөнхий Газар	2027–2030

Багшийн боловсролын түвшинд ногоон болон цахим ур чадвар хэрхэн уялдаж байгаа байдал

Түвшин (МҮШБ)	МҮШБ-ийн шаардлага	Танай стратегийн агуулгатай уялдах байдал
---------------	--------------------	---

ДУНД ХУГАЦААНЫ БОДЛОГЫН БАРИМТ БИЧИГ

VII – Бакалавр	Системтэй мэдлэг, асуудал шийдэх, хариуцлага	2.2: 20–25% ногоон, цахим чадамжийн хүрээний суралцахуйн үр дүнг тогтвортой хөгжлийн асуудлыг багш мэргэжлээр шийдэх
IX – Магистр	Нарийн төвөгтэй асуудлыг шинэ технологиор шийдэх	2.4: ногоон болон цахим судалгаа, төсөл, дадлага
X – Доктор	Шинэ мэдлэг бүтээж нийгэмд нөлөөлөх	5.1, 5.2: Ногоон болон цахим чадамжийн хүрээний боловсрол, судалгаанд суурилсан манлайлал

Дээд боловсролын сургалтын хөтөлбөрт тавих нийтлэг шаардлага”-тай уялдаж байгаа байдал

Нийтлэг шаардлагын заалт	Танай стратегийн хүснэгтэд хэрхэн суулгах
Хөтөлбөрийн зорилго, зорилт нь ирээдүйн чиг хандлагад суурилсан байх	Ногоон болон цахим шилжилтийг зорилт болгосон байна.
Суралцахуйн үр дүн МҮШБ-тэй уялдсан байх	2.1, 2.2-т ногоон болон цахим чадамжийг суралцахуйн үр дүнд суулгасан байна.
Суралцахуйн үр дүнгийн матриц байх	2.2, 2.3 нь ногоон+цахим суралцахуйн үр дүнг хичээл, дадлагатай холбож өгсөн байна.
Арга зүй нь идэвхтэй, цахим, хосолсон байх	3.1, 3.2 нь яг энэ шаардлагыг ногоон+цахим хэлбэрт хөрвүүлж өгч байна.
Хөтөлбөрийг “PDCA”-аар үнэлж сайжруулах	1.1, 1.3 нь үүнийг багшийн стандарт, ажилллаж байгаа багшийн ур чадвартай холбож байна

АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛ, ХУУЛЬ, БОДЛОГЫН БАРИМТ БИЧИГ

Англи хэлээр

1. G. Biesta et al. (2021). Teacher education policy: part of the solution or part of the problem?, Taylor & Francis, <https://doi.org/10.1080/1359866X.2021.1992926>, https://www.researchgate.net/publication/356549617_Teacher_education_policy_part_of_the_solution_or_part_of_the_problem
2. Bianchi Guia, Pisiotis Ulrike, Cabrera Giraldez Marcelino, GreenComp: The European sustainability competence framework, 2022, <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC128040>
3. European Commission, The European Green Deal, Brussels, 11.12.2019, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2019%3A640%3AFIN>
4. European Commission, Digital Education Action Plan 2021-2027, https://education.ec.europa.eu/sites/default/files/document-library-docs/deap-communication-sept2020_en.pdf
5. European Commission, Christine Redecker, Digital Competence Framework for Educators (DigCompEdu), 2017, EUR 28775 EN, doi:10.2760/159770, <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC107466>
6. ¹ European Commission, Digital Decade 2030, 2021, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/europes-digital-decade>
7. EU, Council Recommendation of 16 June 2022 on Learning for the green Transition and Sustainable Development 2022/C 243/01, [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32022H0627\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32022H0627(01))
8. GreenComp: the European sustainability competence framework, https://joint-research-centre.ec.europa.eu/greencomp-european-sustainability-competence-framework_en
9. https://joint-research-centre.ec.europa.eu/jrc-news-and-updates/twin-green-digital-transition-how-sustainable-digital-technologies-could-enable-carbon-neutral-eu-2022-06-29_en
10. Training Kit on Teacher Education Policies and Practices in Europe (RETEACH Project, 2025), <https://reteach.mn/storage/outcomes/November2025/5UfGtvpr2IJmaUEtrK2u.pdf>

Монгол хэлээр:

1. Монгол Улсын Засгийн Газар, “Алсын хараа-2050” урт хугацааны бодлогын баримт бичиг, <https://www.vision2050.gov.mn>
2. Монгол Улсын Засгийн Газар, “Ногоон хөгжлийн бодлогыг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөө (2016-2030), <https://legalinfo.mn/mn/detail?lawId=207279&showType=1>
3. Монгол Улсын Засгийн Газар, Тогтвортой хөгжлийн боловсрол үндэсний хөтөлбөр, <https://legalinfo.mn/mn/detail?lawId=208620&showType=1>
4. Монгол Улсын Засгийн Газар, Тогтвортой хөгжлийн боловсрол үндэсний хөтөлбөр, <https://legalinfo.mn/mn/detail?lawId=208620>
5. “Монгол Улсад багш бэлтгэх бодлого, хөтөлбөрийн нөхцөл байдлын судалгаа”, 2025, <https://reteach.mn/storage/outcomes/June2025/PtoYluyijZE1mSR750AS.pdf>

Хавсралт №1. Монголын багшийн боловсрол дахь ногоон чадамжийн одоогийн байдал

Төслийн нөхцөл байдлын судалгааны хүрээнд хийсэн хөтөлбөрийн шинжилгээнээс харахад Монголын багшийн боловсролын хөтөлбөрүүдийн “ногоон” байдлыг ЮНЕСКО-ийн Ногоон хөтөлбөрийн гарын авлага (2024)-ийн дөрвөн зарчмаар (action-oriented, interdisciplinary, future-oriented, learner-centered) үнэлэхэд 5 сургуулиас 2 зарчим илэрсэн:

- Чанартай агуулга (quality content)
- Цахим шилжилттэй уялдсан хэсэг

Энэ нь ногоон хөтөлбөрийн бүрэн систем бодитоор бүрдээгүй, зөвхөн хэсэгчилсэн интеграц байгаа гэсэн дүгнэлтэд хүргэж байна.

Хөтөлбөр дэх ногоон агуулгын кредитийн хувь

Магистрын хөтөлбөрүүд:

- 3.3–17.6% нь ногоон хөгжлийн хичээлүүд

Бакалаврын хөтөлбөрүүд:

- 17.5–30% нь ногоон хөгжлийн хичээлүүд

Ногоон чадамжтай холбоотой сургалтын агуулга

Судагаа хийгдсэн хөтөлбөрүүдэд дараах төрлийн хичээлүүд багтаж байна.

- Байгаль орчны боловсрол
- Тогтвортой хөгжлийн боловсрол
- Экологийн соёл, нөөцийн үр ашиг
- Уур амьсгалын өөрчлөлтийн суурь ойлголт

Гэвч эдгээр нь иж бүрэн суралцахуйн үр дүнд системтэй уялдаагүй, хөтөлбөрийн түвшний чадамжийн хүрээнд холбогдоогүй.

Бакалаврын түвшинд 17.5-30 хувь, магистрын түвшинд 3.3-17.6 хувь нь ногоон хөгжил, тогтвортой хөгжилтэй холбоотой хичээлүүдэд ноогдож байгаа нь тоон утгаараа хангалттай мэт харагдавч энэ нь бодит ногоон чадамж төлөвшиж байгааг заавал илэрхийлэхгүй. Ихэнх их, дээд сургуулиудад ногоон агуулга нь ихэвчлэн онолын, тусдаа хичээл хэлбэрээр заагддаг бөгөөд мэргэжлийн болон арга зүйн сургалт, дадлагатай сул уялдаатай, практик хэрэглээ, багшлах арга зүйд шингэсэн байдал сул байна.

Нөхцөл байдлын судалгаагаар дараах асуудлууд тогтоогдсон:

- Уур амьсгалын өөрчлөлт, тогтвортой хөгжил, ногоон хөгжлийн сэдвийн сургалтын материал хомс, зарим нь хоцрогдсон, багшийн боловсролын онцлогт тохируулаагүй байна.
- Ногоон агуулга нь мэргэжлийн хичээлийн арга зүйд (жишээ нь: математик, байгалийн ухаан, бага ангийн сургалтын арга зүй) хангалттай шингээгүй, ирээдүйн багш нарыг өөрийн хичээлээр дамжуулан тогтвортой хөгжлийг заахад бэлтгэхгүй байна.
- Ногоон чадамжтай холбоотой дадлага, төсөл, бодит сургалтын даалгавар цөөн байна.
- Тогтвортой хөгжилтэй холбоотой сургалтын үр дүнг хөтөлбөрт тусгасан боловч заах арга зүй, үнэлгээ, сургалтын материалд бодитоор хэрэгжүүлээгүй байна.

Иймээс 10–30 хувь нь “ногоон” гэж тэмдэглэгдсэн байсан ч ногоон чадамж хүрээний системийн сэтгэлгээ, ирээдүйг төлөвлөх, тогтвортой хөгжлийн төлөө үйлдэл хийх зэрэг гол чадамжууд бодитоор төлөвших түвшин хангалтгүй хэвээр байна.

4. Сургуулиудын ногоон контентийн түвшин МУБИС

- Хөтөлбөр бүрт ногоон хичээл байгаа боловч цоорхой ихтэй
- Тусгай хичээл давамгай, мэргэжлийн хичээлтэй уялдаагүй

ОТИС

- Ногоон хөгжлийн тусгай модуль бий
- Хичээлийн цаг багатай

Хангай их сургууль

- Зарим хөтөлбөр (e.g., IT, бага боловсрол) ногоон контент сул

МУИС-Зүүн бүсийн сургууль

- Биеийн тамир, бага анги, сургуулийн өмнөх боловсролын хөтөлбөрүүдэд ногоон контент маш бага

Дархан их сургууль

- Хөтөлбөрийн агуулгын түвшинд дутмаг, суурь ойлголтын түвшинд л туссан

“Ногоон чадамжийн өнөөгийн байдал”-ын хүснэгт

Сургууль	Хөтөлбөрийн тоо	Ногоон контентийн хувь	Тайлбар
МУБИС	39	17.5–30%	Ногоон хичээл бий ч уялдаа сул
Отгонтэнгэр их сургууль	3	10–15%	Ногоон модуль тусгайлсан, цаг багатай
Дархан их сургууль	5	3.3–17.6%	Ногоон хичээл суурь түвшинд
МУИС-Зүүн бүсийн сургууль	4	Маш бага	Ногоон контент бараг байхгүй
Хангай их сургууль	4	Дунд зэрэг	Мэргэжлийн LO-той уялдсан биш

Хавсралт 2. Монголын багшийн боловсрол дахь цахим чадамжийн одоогийн байдал

Төслийн нөхцөл байдлын судалгааны хүрээнд хийсэн судалгааны дүнгээс харахад цахим чадамжийн интеграц сургуулиудын түвшинд харилцан адилгүй, ихэнхдээ:

- МХТ (Мэдээлэл харилцааны технологи) суурь мэдлэг олгох хичээл байна
- Харин цахим сурган хүмүүжүүлэх ухаан, цахим үнэлгээ, цахим сургалт зохион байгуулах зэрэг цахим чадамжийн хүрээний чиглэлүүд сул харуулж байна.

Цахим ур чадвар олгох хичээлүүдийн кредитийн хувь:

Магистрын түвшин: 6–18%

Бакалаврын түвшин: 2–12%

Магистрын түвшинд илүү өндөр, харин бакалаврын түвшинд цахим контент маш бага.

Магистрын түвшинд 6–18 хувь, бакалаврын түвшинд 2–12 хувь нь цахим агуулгад ноогдож байгаа боловч эдгээр нь ихэвчлэн мэдээллийн технологийн суурь мэдлэг, хэрэгслийн ашиглалтад төвлөрсөн байна. Харин цахим сурган заах арга зүй, цахим үнэлгээ, цахим сургалтын дизайн, суралцагч төвтэй цахим сургалт зэрэг DigCompEdu-ийн үндсэн чиглэлүүд сул тусгагдсан хэвээр байна.

Үүний үр дүнд багш нар техникийн ур чадвар тодорхой хэмжээнд эзэмшиж байгаа боловч цахим технологийг сургалтын чанарыг сайжруулах, суралцахуйг дэмжих зорилгоор ашиглах чадамж хангалттай төлөвшөөгүй байна.

Цахим чадамжтай холбоотой хичээлүүд:

- МХТ суурь
- Цахим хэрэгсэл ашиглалт
- Электрон сургалтын орчин (LMS)
- Цахим контент боловсруулах
- Цахим үнэлгээ гэсэн хичээлүүд орж байгаа боловч эдгээр нь цахим чадамжийн хүрээний 6 бүрдэл системтэй нийцээгүй.

Сургуулиудын цахим контентийн түвшин

Сургууль	Цахим контентийн кредит	Тайлбар
МУБИС	3–45 кредит	МХТ-тэй холбоотой хичээл олон боловч сурган хүмүүжүүлэх ухааны уялдаа сул
Отгонтэнгэр Их Сургууль	Дунд зэрэг	МХТ суурь хичээл байгаа, цахим чадамжийн уялдаа сул
Дархан Их Сургууль	6–18%	Магистрын түвшинд илүү цахим контент
МУИС-Зүүн бүсийн сургууль	Бага	МХТ хичээл бага
Хангай Их Сургууль	Өндөр	Мэдээлэл технологийн багшийн хөтөлбөрт цахим кредит өндөр

Цахим чадамжийн үнэлгээ

RETEACH төслийн цахим багтаамжийн судалгаагаар:

- Цахим хэрэгсэл ашиглах чадвар багш нарын ажилласан жилтэй урвуу хамааралтай
- Цахим сургалт зохион байгуулах туршлага ихэнх багш нарт сул
- Аймаг орон нутагт платформын хүртээмж муу
- БЕГ зохион байгуулагдаж байгаа үндсэн сургалтад энэ чиглэлийн агуулга арга зүйг тодорхой хувь хэмжээгээр тусгаагүй.

DRAFT

ТӨСӨЛ-ХҮҮЛБАРЛАХЫГ ХОРИГЛОНО